

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

Openbare eilandsraadvergadering

dd.: 8 JUN 2021

Besluit Aan Gezamenlijke Vaste Lic R&O en T&H
Griffier om advies

Griffie ER Bonaire	
Ingek.:	APR 29 2021
Volgnummer:	ER-2021000276
Griffier:	Uitv.:

Aan:

De leden van de Eilandsraad
Dtkv de Griffier

ALHIER

Uw brief van:

Ons nummer: P&A/2021002542

Datum: 29 APR 2021

Betreft: aanbidding Eilandsverordening
verbod op wegwerp plastic Bonaire

Geachte leden van de Eilandsraad,

Het verheugt het Bestuurscollege u deze verordening aan te bieden waarmee het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik zal worden verboden.

Het openbaar lichaam Bonaire streeft naar een schone en gezonde leefomgeving voor alle inwoners. Het duurzame imago van het eiland zal daarmee ook versterkt worden, wat de toerisme sector en dus de economie goed zal doen. In dat kader werken wij toe naar het verminderen van de hoeveelheid afval en schadelijke stoffen die op het eiland terecht komen en in het bijzonder naar een vermindering van materialen die een groot risico met zich brengen om in het milieu te belanden, zoals kunststofproducten. Wij werken daartoe samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan maatregelen die gericht zijn op een algehele verbetering van het afvalbeheer en aan het beperken van de milieuvervuiling op het eiland, waaronder het verminderen van plastic zwerfafval.

Naar aanleiding van de motie van uw Eilandsraad van 30 oktober 2018 om regelgeving te ontwikkelen gericht op het verminderen van het aanbod en gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik (P&A2018010954) en de intentieverklaring van 17 juli 2019 tussen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Openbaar Lichaam Bonaire om te komen tot een uitfasering van kunststofproducten voor eenmalig gebruik in 2021 (P&A2019007486) is deze conceptverordening opgesteld.

Deze verordening voegt een nieuw hoofdstuk, Hoofdstuk VIII A, toe aan de Eilandsverordening afvalstoffen Bonaire, waardoor het mogelijk wordt het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik te verbieden. Op grond van artikel 4.7, derde lid, onderdeel d, van de wet volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer BES kunnen in deze verordening regels worden gesteld, bedoeld om te voorkomen dat afvalstoffen als zwerfafval in het milieu en op de landfill terecht komen of om te bereiken dat dit zo min mogelijk gebeurt.

Er is daarom ervoor gekozen deze materie in de eilandsverordening afvalstoffen te regelen. Om een verbod op wegwerpplastic op korte termijn te kunnen invoeren ligt aansluiting bij de afvalstoffenverordening dus voor de hand.

Daarnaast is van de mogelijkheid gebruik gemaakt om in de afvalstoffenverordening enkele bepalingen te verduidelijken, met het oog op een betere handhaafbaarheid van het verbod om afval achter te laten waar dit niet hoort.

Wij vertrouwen erop met aanbieding van onderhavig voorstel een belangrijke stap te zetten ter verbetering van de gezonde leefomgeving voor alle inwoners en het versterken van het duurzame imago en daarmee ook de economie van het eiland.

Hoogachtend,

Namens het Bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire,

De Gezaghebber,

de eilandsecretaris.

Cc: R&O, T&H en JAZ.

**EILANDSRAAD VAN HET
OPENBAAR LICHAAM BONAIRE**

EILANDSVERORDENING tot wijziging van
de eilandsverordening afvalstoffen Bonaire (AB 1993, no. 2) teneinde een verbod op het in de handel
brengen van wegwerp plastic in te voeren (Eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire)
(AB 2021, no.)

2021

AANBIEDING

No. 1

Het Bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire biedt de eilandsraad ter vaststelling aan een
ontwerp-eilandsverordening tot invoering van de Eilandsverordening tot wijziging van de
eilandsverordening afvalstoffen Bonaire (AB 1993, no. 2) teneinde een verbod op het in de handel
brengen van wegwerp plastic in te voeren (Eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire).

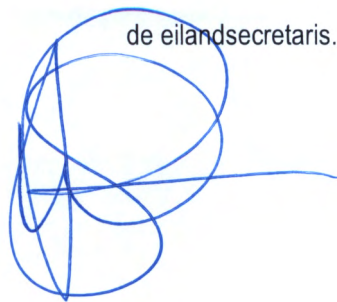
Kralendijk, **29 APR 2021**

Het Bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,

De Gezaghebber,

de eilandsecretaris.

**Eilandsraad van het
Openbaar lichaam Bonaire**

EILANDSVERORDENING tot wijziging van
de eilandsverordening afvalstoffen Bonaire (AB 1993, no. 2) teneinde een verbod op het
in de handel brengen van wegwerp plastic in te voeren (Eilandsverordening verbod op
wegwerp plastic Bonaire)

2021

MEMORIE VAN TOELICHTING
No. 3

DE EILANDSRAAD VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Algemene toelichting:

1. Inleiding

Deze verordening voegt een nieuw hoofdstuk, Hoofdstuk VIII A, toe aan de Eilandsverordening afvalstoffen Bonaire, waardoor het mogelijk wordt het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik te verbieden. Op grond van artikel 4.7, derde lid, onderdeel d, van de wet volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer BES kunnen regels worden gesteld, bedoeld om te voorkomen dat afvalstoffen als zwerfafval in het milieu terecht komen of om te bereiken dat dit zo min mogelijk gebeurt. Er wordt daarom gekozen voor het regelen van deze materie in de eilandsverordening afvalstoffen. Om een verbod op wegwerpplastic op korte termijn te kunnen invoeren ligt aansluiten bij de afvalstoffenverordening dus voor de hand. Daarnaast is van de mogelijkheid gebruik gemaakt om in de afvalstoffenverordening enkele bepalingen te verduidelijken met het oog op een betere handhaafbaarheid van het verbod om afval achter te laten waar dit niet hoort.

Achtergrond

Het openbaar lichaam Bonaire streeft naar een schone en gezonde leefomgeving voor alle inwoners. Het duurzame imago van het eiland zal daarmee ook versterkt worden. In dat kader werkt het openbaar lichaam toe naar het verminderen van de hoeveelheid afval en schadelijke stoffen die op het eiland terecht komen en in het bijzonder naar een vermindering van materialen die een groot risico met zich brengen om in het milieu te belanden, zoals kunststofproducten. Om dat te bereiken, werkt het openbaar lichaam samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan maatregelen die gericht zijn op een algehele verbetering van het afvalbeheer en aan het beperken van de milieuvervuiling op het eiland, waaronder het verminderen van plastic zwerfafval. De onderhavige wijziging van de afvalstoffenverordening die gericht is op het invoeren

van een verbod op het in de handel brengen van aangewezen categorieën kunststoffen voor eenmalig gebruik, ook wel wegwerpplastic genoemd, past daarbij. De verwachting is dat met de genoemde maatregel het aandeel plastic producten voor eenmalig gebruik in het zwerfafval aanzienlijk zal verminderen. Jaarlijks worden naar schatting 2-3 miljoen styrofoam voedselverpakkingen per jaar weggegooid. Doordat bijvoorbeeld styrofoam voedselverpakkingen niet meer in omloop worden gebracht, zal dit niet meer als zwerfafval eindigen. Ook zal de maatregel een bijdrage leveren aan een vermindering van de afvalstromen. Hoewel plastic gescheiden wordt ingeleverd door bedrijven, komt het nog steeds veelvuldig in het restafval terecht doordat veel huishoudens hun afval niet gescheiden (kunnen) aanbieden. De landfill nadert zijn capaciteit en deze maatregel zal een eerste stap zijn naar het voorkomen van een uitbreiding van de landfill.

2. Overwegingen bij de invoering van een verbod op categorieën kunststofproducten voor eenmalig gebruik

Afvalprobleem

Bonaire kampt met een plastic zwerfafvalprobleem dat het gevolg is van het gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Op Bonaire worden kunststofproducten voor eenmalig gebruik in grote getallen op de markt gebracht. De meeste van die producten worden geïmporteerd en blijven in het afvalstadium op het eiland achter. Na afdanking verspreiden de wegwerpplastics zich over het landschap en naar zee, waar ze een bedreiging vormen voor het milieu en de koraalriffen rond de BES eilanden die bekend staan om hun schoonheid en tevens van aanzienlijk belang zijn voor de lokale economie.

De kunststofproducten voor eenmalig gebruik bedreigen niet alleen Bonaire's natuur, maar ook de lokale economie, omdat wegwerpproducten een verspilling van materiaal zijn, het veel geld kost om het afval te verwerken en vervuilde zeeën en stranden slecht zijn voor de visserij en het toerisme. Daarnaast kunnen kunststofproducten voor eenmalig gebruik niet op het eiland worden verwerkt en is er op Bonaire nog geen markt voor het hergebruik ervan. Wel wordt plastic al gescheiden ingezameld en tijdelijk opgeslagen op Lagun. Hierbij worden in elk geval de harde plastics gescheiden van de overige kunststoffen. Het gescheiden houden van plastic loopt vooruit op een nader te ontwikkelen verwerkingsstap voor deze afvalstromen.

Bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen

De wens om een oplossing te vinden voor het verminderen van kunststoffen voor eenmalig gebruik bestaat op Bonaire al langere tijd. In 2018 werd door de eilandsraad van Bonaire een motie aangenomen om regelgeving te ontwikkelen die gericht is op het verminderen van het aanbod en gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik. In de zomer van 2019 ondertekenden het

openbaar lichaam, vertegenwoordigd door de Gezaghebber, en de staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een intentieverklaring gericht op de uitfasering van plastic producten voor eenmalig gebruik op Bonaire, uiterlijk in 2021. Het invoeren van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik past ook binnen bredere ontwikkelingen die zich op dit gebied voordoen in Europa¹ en de rest van de wereld. Per 3 juli 2021 zullen ook in Nederland maatregelen betreffende de vermindering van kunststofproducten voor eenmalig gebruik ingaan.

De afgelopen jaren is er op Bonaire ook een maatschappelijke trend waargenomen in de richting van vervanging van kunststoffen voor eenmalig gebruik door milieuvriendelijke alternatieven, met name bij supermarkten en restaurants. Een supermarkt heeft eigenstandig het verstrekken van plastic tassen in de ban gedaan. Een duikschool heeft eigenstandig het gebruik van plastic flessen in de ban gedaan. Zij biedt gasten een herbruikbare waterfles aan en gasten kunnen ongelimiteerd water tappen. Verschillende restaurants en food trucks zijn inmiddels overgestapt op duurzame alternatieven voor kunststoffen voor eenmalig gebruik, zoals rietjes van papier of gras en kartonnen eetbakjes.

Hoewel er door een enkele speler in de horeca- en dienstverleningssector voorzichtige pogingen zijn ondernomen bij het helpen reduceren van het gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik, is er geen sprake van een uit eigen beweging structurele aanpak. Er is door de detailhandel incidenteel geëxperimenteerd met het inkopen van duurzame artikelen, zoals afhaalverpakkingen gemaakt van papier, maar dat heeft vooralsnog niet tot eilandwijde veranderingen geleid. Er wordt door marktpartijen en burgers onvoldoende nagedacht over de vraag wat er met kunststofproducten voor eenmalig gebruik moet gebeuren na consumptie, terwijl de impact van dergelijke producten in de afvalfase op het milieu groot is. Een gelijk speelveld voor marktpartijen kan alleen worden gerealiseerd met een verbod. Ingrijpen via regeling door het openbaar lichaam ligt daarom in de rede.

Het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik zal gefaseerd verboden worden. In het plan voor Land en Water is ten doel gesteld dat het verstrekken van plastic voor eenmalig gebruik voor 2024 verboden zal zijn met het oog op het reduceren van plastic zwerfafval. In de eerste fase worden enkele kunststofproducten voor eenmalig gebruik aangepakt. Het betreft de producten die in deze verordening worden genoemd. In de komende jaren zullen gefaseerd producten aan deze lijst toegevoegd worden.

Consultatie en inspraak

Vooruitlopend op de implementatie van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik heeft het OLB in samenwerking met Wereldnatuurfonds (WWF) Nederland in verschillende rondes

¹ Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

met belanghebbenden gesproken over maatregelen om het gebruik van dergelijke producten terug te dringen. De gesprekken zijn gevoerd met de branches die de grootste impact ondervinden van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik, namelijk de horeca en supermarkten. Het gaat dan in totaal om 3 hotels, 7 restaurants en cafés en 13 supermarkten. In deze gesprekken, waar ook de Tourism Corporation Bonaire, Selibon en Douane waren vertegenwoordigd, zijn verschillende alternatieven besproken, zoals een importverbod, een gebruiksverbod of het invoeren van een belastingvoordeel voor duurzame producten. Deze maatregelen bleken niet haalbaar. Ook is nagedacht over het sluiten van een convenant om het gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik ook bij (nog) afwezigheid van een verbod te ontmoedigen, echter creëert dit niet het eerder genoemde gelijke speelveld voor alle marktpartijen. Een verbod op het verstrekken van bepaalde kunststofproducten voor eenmalig gebruik bleek de meest reële oplossing. Op basis van de input uit de werksessies is een lijst opgesteld van producten die in de eerste fase onder het verbod komen te vallen.

3. De reikwijdte van het verbod

De nieuwe bepalingen in de afvalstoffenverordening hebben een forse reductie van de meest vervuilende en minst recyclebare kunststofproducten voor eenmalig gebruik tot doel. Daartoe wordt het in de handel brengen ervan verboden. Beoogd wordt een vermindering van de impact van (micro)plastics op het milieu en een reductie van het aandeel plastic in het afvalstelsel en in het zwerfafval in het bijzonder. Om tot een drastische reductie te komen van de meest vervuilende en minst recyclebare kunststofproducten voor eenmalig gebruik, heeft het verbod betrekking op de volgende reeks kunststofproducten: bestek, draagtassen, styrofoam maaltijdverpakkingen, rietjes, en roerstaafjes voor eenmalig gebruik. Tijdens de eerder benoemde stakeholderconsultatie bleek dat er draagvlak is voor een verbod op draagtassen, rietjes, roerstaafjes en maaltijdverpakkingen. Daarnaast is plastic wegwerpbestek aan de lijst toegevoegd, omdat alternatieven beschikbaar zijn. Dat maakt het vervangen van dit product laagdrempelig en een geschikte keuze voor de eerste fase van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik.

Maaltijdverpakkingen

In de EU-richtlijn is een verbod op kunststof voedselverpakkingen opgenomen. Voor Bonaire is er echter voor gekozen de begripsomschrijving te versmallen door enkel te richten op maaltijdverpakkingen. De definitie voor voedselverpakkingen omvat anders namelijk bijvoorbeeld ook verpakkingen van besjes, kersen, sla en snoeptomaatjes. Dit zijn producten die in Bonaire veelal geïmporteerd worden. Importproducten worden uitgesloten van het verbod omdat kunststofverpakkingen daarvoor vaak noodzakelijk zijn, in verband met de vervoerswijze en vanuit hygiëne overwegingen. De consequenties van een verbod op deze kunststofvoedselverpakkingen voor Bonaire moet nog verder worden onderzocht. Met desk research, expert consultaties en werksessies met stakeholders zal worden gekeken naar alternatieven voor de import van dergelijke producten en de haalbaarheid daarvan. Verder zal het verbod op maaltijdverpakkingen

vooralsnog alleen gelden voor maaltijdverpakkingen gemaakt van styrofoam en niet voor alle soorten kunststof maaltijdverpakkingen.

Het verbod gaat gelden voor de in het nieuwe artikel 31b aangewezen categorieën kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Deze producten kunnen van een grote verscheidenheid aan kunststoffen worden gemaakt. Kunststoffen zijn er in vele soorten en maten. Voor de omschrijving van kunststofproducten in deze verordening is aansluiting gezocht bij de begripsomschrijving die wordt gehanteerd in Europese regelgeving². Kunststoffen worden gedefinieerd als polymere materialen die chemisch gewijzigd zijn. Buiten alle twijfel staat daarom dat de zogeheten styrofoam voedselverpakkingen die op Bonaire vaak worden gebruikt om afhaalmaaltijden in te verpakken, binnen de reikwijdte van verboden kunststofproducten voor eenmalig gebruik vallen.

Maar ook sommige natuurlijke polymeren kunnen onder de eerder aangehaalde definitie van kunststoffen vallen. Het betreft dan de zogeheten bioplastics. De in de onderhavige afvalstoffenverordening aangewezen kunststofproducten voor eenmalig gebruik die met gewijzigde natuurlijke polymeren worden geproduceerd of kunststoffen die op basis van biologische, fossiele of synthetische basisstoffen worden geproduceerd, komen niet in de natuur voor en vallen daarom ook binnen de reikwijdte van het verbod. De definitie van kunststoffen omvat daarmee ook de op polymeren gebaseerde rubberen producten en kunststoffen op biologische basis en biologisch afbreekbare kunststoffen, ongeacht of zij van biomassa zijn afgeleid of bedoeld zijn om na verloop van tijd biologisch af te breken. Kunststoffen op biologische basis en biologisch afbreekbare kunststoffen hebben eenzelfde levenscyclus als kunststoffen die zijn geproduceerd uit fossiele brandstoffen, tenzij deze worden verwerkt in een commerciële of industriële compostfaciliteit. Omdat Bonaire nog geen commerciële compostfaciliteit heeft en wegwerpplastics bovendien een relatief grote kans hebben als zwerfafval te eindigen, is besloten de genoemde producten gemaakt van kunststoffen in de brede zin van het begrip te verbieden.

4. Voor wie geldt het verbod?

Het verbod op het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik richt zich tot alle op Bonaire aanwezige personen die voornemens zijn een van de in het nieuwe artikel 31b genoemde producten voor eenmalig gebruik in de handel te brengen. Dat kunnen bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, zijn: producenten, winkeliers, importeurs en restaurants. Omdat het verbod geldt voor eenieder die in het kader van een handelsactiviteit kunststofproducten voor eenmalig gebruik verstrekt met het oog op distributie, consumptie of gebruik vallen bijvoorbeeld ook lokale

² Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

distributeurs, leveranciers en webshops onder het verbod. Concreet betekent dit dat het verbod de gehele detailhandel en dienstverleningssector van Bonaire treft.

5. Wanneer geldt het verbod?

Voor bestek, draagtassen, rietjes en roerstaafjes gaat het verbod in zes maanden na de bekendmaking van deze verordening. Voor maaltijdverpakkingen zal het verbod acht maanden na bekendmaking in werking treden. Voor deze producten krijgen stakeholders respectievelijk zes en acht maanden de tijd om hun huidige voorraden op te maken. De extra tijd voor maaltijdverpakkingen is mede gegeven gezien de grote mate van gebruik van deze producten op het eiland.

6. Uitzondering

Om het verbod effectief te laten zijn, zijn er geen uitzonderingen opgenomen op het gebruik van draagtassen, bestek, rietjes en roerstaafjes. Uitzonderingen zijn voor deze artikelen niet nodig, omdat er bruikbare alternatieven beschikbaar zijn. Een uitzondering wordt gemaakt op de definitie van kunststoffen voor maaltijdverpakkingen. Het verbod in de EU richtlijn³ en deze verordening betreft plastic wegwerpartikelen in de breedste zin van het woord. Echter, voor maaltijdverpakkingen neemt de EU enkel voedselverpakkingen van het type styrofoam op in de richtlijn voor het verbod op in de handel brengen; één type kunststof. Om het gebruik van andere type kunststof voedselverpakkingen te verminderen worden in de richtlijn andere maatregelen toegepast zoals consumptievermindering, producentenverantwoordelijkheid en bewustmakingsmaatregelen.

Aangezien Bonaire een grote afhaalcultuur kent en andere soorten plastics ook schadelijk zijn voor het milieu, is gekeken naar de mogelijkheid om andere soorten kunststof maaltijdverpakkingen dan styrofoam in het verbod mee te nemen. Het gebruik van herbruikbare maaltijdverpakkingen is normaliter een geaccepteerde oplossing. Een consument zou zijn eigen container mee kunnen nemen naar een restaurant, waar deze dan voor hem gevuld wordt. Vanwege het huidige klimaat en de zorgen van de burger is besloten dat dit alternatief voor kunststoffen maaltijdverpakkingen voor nu een brug te ver is. In deze verordening zit dus geen totaal verbod op kunststof maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik. Wel is gekeken of alle kunststoffen behalve de minst schadelijke bioplastics verboden konden worden. Veel zogeheten bioplastics of oxo-degradeerbare kunststoffen worden niet naar behoren biologisch afgebroken en kunnen dus bijdragen aan milieuvervuiling door microplastics, zijn niet composteerbaar, hebben een negatieve invloed op recycling van conventionele kunststoffen en leveren geen aantoonbaar milieuvoordeel op⁴.

^{3&5} Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

De minst schadelijke bioplastics zijn de producten die een biologische basis hebben én biologisch afbreekbaar zijn, en bovendien gecomposteerd kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn bioplastics gemaakt van suikerriet en kraftpapier en -karton met eventueel een PLA filmlaag. Bij gebrek aan kennis over duurzame kunststoffen bij de burger en lastige handhaafbaarheid is besloten om ook een dergelijke uitzondering niet toe te passen. Bij elke wijziging van deze verordening, waar nieuwe kunststofproducten voor eenmalig gebruik toegevoegd zullen worden, zal geëvalueerd worden of een dergelijke uitzondering op dat moment wel toegepast kan worden. Ook zal er op dat moment gekeken worden of een verbod op maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik in de breedste zin van het woord toegepast kan worden. Op basis van de bovenstaande overwegingen is besloten om in de eerste instantie de EU richtlijn te volgen en enkel maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik gemaakt van styrofoam te verbieden. Via onder andere een bewustwordingscampagne zal de burger geïnformeerd worden over de schadelijke effecten van andere kunststoffen.

7. Gevolgen voor burgers en bedrijven

Met ingang van het verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik zullen bedrijven, met name horecabedrijven en supermarkten, genoodzaakt zijn alternatieven te zoeken voor de kunststof wegwerpproducten die momenteel worden aangeboden. Alternatieven die de laatste jaren al op het eiland zijn verschenen, zijn papieren en suikerrieten bordjes, bekertjes en maaltijdverpakkingen van papier of karton, papieren rietjes, katoenen netjes voor versproducten en herbruikbare boodschappentassen.

Omdat duurzame alternatieven vaak duurder zijn dan kunststofproducten voor eenmalig gebruik, kan een volledige overstap naar alternatieven financiële consequenties hebben. Als bedrijven besluiten dergelijke kosten door te vertalen in de verkoopprijzen van hun producten kan dat ook de consumenten raken.

Daar staat tegenover dat het met de kostenstijging mogelijk meevalt. Niet alle kunststofproducten voor eenmalig gebruik die nu worden aangeboden moeten noodzakelijkerwijs door een alternatief worden vervangen. Het verstrekken van rietjes bij dranken is bijvoorbeeld niet noodzakelijk, evenals het verstrekken van plastic bestek bij een afhaalmaaltijd. De hogere inkoopkosten van duurzame alternatieven die moeten worden gedragen door bedrijven kunnen dus gedeeltelijk worden gemitigeerd door in het geheel af te zien van de inkoop van (duurzame, herbruikbare) rietjes of wegwerpbestek. Het is aan de bedrijven om daarin een eigen keuze te maken. Als de keuze valt op het vervangen van producten voor eenmalig gebruik door herbruikbare varianten, hoeven er bovendien maar eenmalig hogere kosten te worden gemaakt.

Het is onmogelijk om in dit stadium een accurate inschatting te maken van de wijze waarop bedrijven invulling gaan geven aan het verbod op het in de handel brengen van de kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Bedrijven hebben immers de keuze om de producten te vervangen door duurzame alternatieven voor eenmalig gebruik, herbruikbare alternatieven of

bedrijven kunnen ervoor kiezen om voor enkele artikelen helemaal geen vervanging in te kopen. De overwegingen om bepaalde nalevingsopties te kiezen verschillen per bedrijf en moeten in de nabije toekomst nog blijken.

Burgers zullen moeten wennen aan nieuwe producten en materialen. Daarnaast zou het kunnen dat bepaalde producten voor consumenten iets duurder worden. Het is de inschatting dat de hogere kosten voor alternatieve producten maar een klein percentage bedragen van de totale kosten die huishoudens besteden aan boodschappen. Om de gevolgen voor burgers verder te verzachten worden de volgende maatregelen getroffen.

Via een te ontwikkelen communicatiecampagne worden burgers (en bedrijven) geadviseerd over beschikbare en geschikte alternatieven. Voor de communicatiecampagne is een bedrag van \$78,000 gereserveerd. Als onderdeel van de campagne zullen posters en video's worden verspreid. Er zullen radio-interviews plaatsvinden en persberichten gepubliceerd worden in de lokale kranten. Er wordt hierin zoveel mogelijk samengewerkt met non-profit organisaties, key-stakeholders zoals BONHATA, TCB en invloedrijke jongeren. Verder is voor de verkenning van alternatieven van kunststofproducten voor eenmalig gebruik een bedrag van \$10,000 gereserveerd.

Er worden niet alleen stappen ondernomen vanuit het openbaar lichaam zelf. Enkele winkeliers zijn gestart met de verkoop van duurzame alternatieven zoals wattenstaafjes gemaakt van bamboe, rietjes van papier met het FSC keurmerk en voedselverpakkingen gemaakt van suikerriet of Kraft karton. Het Openbaar Lichaam Bonaire zal zulke initiatieven aanmoedigen en waar mogelijk ondersteunen, zodat de detailhandel en dienstverleningssector op Bonaire zoveel mogelijk is toegerust op het gebruik van herbruikbare en duurzame alternatieven wanneer het verbod op het in de handel brengen van de in deze verordening gespecificeerde kunststofproducten voor eenmalig gebruik volledig in werking is getreden.

8. Handhaving en naleving

Het openbaar lichaam is verantwoordelijk voor handhaving van het verbod. Handhaving van de maatregel kan gericht worden op een relatief klein aantal bedrijven; de groothandels. Via de groothandels komt het grootste deel van de kunststofproducten voor eenmalig gebruik terecht bij andere partijen op het eiland. Tevens worden de handhavingstaken belegd bij de huidige teams die verantwoordelijk zijn voor de inspectie van horeca en supermarkten. Het uitvoeren van een controle op de aanwezigheid van de in het handelsverbod aangewezen kunststofproducten voor eenmalig gebruik tijdens de reguliere horeca- en supermarktcontroles is een bescheiden extra taak. De aanspraak op de totale handhavingscapaciteit kan daarom tot een minimum worden beperkt.

Het introduceren van een extra meldpunt voor consumenten wordt niet noodzakelijk geacht. Consumenten die een overtreding van het verbod willen melden kunnen daarvoor terecht bij

Toezicht en Handhaving, waarna de melding terecht komt bij de verantwoordelijk beleidsmedewerker van het openbaar lichaam.

De verbodsnorm zal moeten leiden tot een verandering van het gedrag van alle betrokkenen, van winkelier tot consument. De marktpartijen zullen zich moeten oriënteren op andere producten en in sommige gevallen de klant erop moeten wijzen dat er betaald moet worden voor tassen voor eenmalig gebruik. De consument doet er op zijn beurt verstandig aan vanaf de invoering van het verbod een eigen tas en herbruikbare lunch box mee te nemen. Uit door het Wereld Natuurfonds verricht onderzoek bleek dat het draagvlak onder de inwoners van Bonaire voor een verbod groot is en ook acceptabel gevonden wordt. Het is de inschatting dat die grondhouding en de immateriële voordelen die normconform gedrag kunnen opleveren, bijdragen aan de naleving van het verbod. Een nader te ontwikkelen bewustwordings- en voorlichtingscampagne met heldere communicatie over het verbod vanuit het openbaar lichaam kan naleving verder ondersteunen.

9. Inwerkingtreding

Het verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik zal zes maanden na vaststelling in werking treden. Eén uitzondering hierop is het verbod op maaltijdverpakkingen, dat pas na 8 maanden in werking zal treden. Hiervoor is gekozen naar aanleiding van zorgen die geuit werden tijdens de werksessies met stakeholders. Take-out maaltijden op Bonaire bevatten doorgaans veel saus. Styrofoam maaltijdverpakkingen werken goed tegen lekvocht en het gebruik van bijvoorbeeld kartonnen maaltijdverpakkingen worden als minder effectief beschouwd. Het verbod op styrofoam maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik zal twee maanden later ingaan om de markt extra tijd te geven om op zoek te gaan naar duurzame, en het liefst herbruikbare, alternatieven. De gekozen tijdsperioden houden rekening met o.a. beschikbaarheid van geschikte, duurzamere en betaalbare alternatieven en de mogelijkheid voor stakeholders om bestaande voorraden op te maken.

10. Overige wijzigingen in de afvalstoffenverordening

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om enkele bepalingen in de afvalstoffenverordening te verduidelijken of toe te voegen, waardoor deze beter handhaafbaar worden. Het betreft het achterlaten of storten van huishoudelijk afval of bouw- en sloopafval. De definitie van 'huishoudelijk bouw- en sloopafval' is verruimd naar 'bouw-en sloopafval', omdat geconstateerd is dat niet alleen huishoudelijk bouw- en sloopafval, waarmee wordt bedoeld afval geproduceerd door kleine ver- of aanbouwing, maar ook bouw- en sloopafval van bijvoorbeeld nieuwbouwprojecten in de natuur terecht komt. Daarbij kan worden gedacht aan het storten van restanten beton, het dumpen van bouw- en sloopafval in oude groeves en asbesthoudende materialen in de mondi. Bonaire is enorm gegroeid en zal alleen verder groeien. Bouw neemt hierdoor toe, waardoor ook de noodzaak voor toezicht en handhaving groter wordt. Overigens wordt niet alleen bouw- en sloopafval in de natuur achter gelaten, maar afval in het algemeen. Voorbeelden zijn koelkasten, wc potten, tv's, afvalzakken en oude meubelen. Om duidelijker te maken dat het dumpen van dit soort afval niet is

toegestaan is het bestaande artikel 3 van de afvalstoffenverordening aangevuld met een nieuwe eerste lid en is een nieuw artikel 19a ingevoegd met een verbod om bouw- of sloopafval in de natuur achter te laten. Daarnaast is artikel 34 aangevuld met enkele ontbrekende bevoegdheden voor toezichthouders. Het betreft bepalingen uit de Algemene wet bestuursrecht die ten onrechte niet zijn overgenomen in deze verordening. De bepalingen zien op de rechtsbescherming van degene die door een toezichthouder wordt gecontroleerd. Deze toezichthouder dient zich bij de uitoefening van zijn taak te identificeren als zodanig. Ook is bepaald dat de toezichthouder van zijn bevoegdheden slechts gebruik mag maken voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is. Deze is een bescherming van de burger tegen machtsmisbruik. Daarnaast wordt geregeld dat toezichthouders ten behoeve van de uitoefening van hun taak inzage kunnen vorderen van een identiteitsbewijs van personen en in zakelijke gegevens en bescheiden. Zonder deze bevoegdheden is het voor toezichthouders redelijkerwijs niet mogelijk hun taak naar behoren uit te oefenen.

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire, d.d. 29 APR 2021

De gezaghebber,

de eilandsecretaris.

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Plan van Aanpak

Verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik

29 maart 2021

Versies:

29 maart 2021 – input van Communicatie verwerkt
23 maart 2021 – input van JAZ en T&H verwerkt
14 november 2020 – ingeleverd bij Stuurgroep Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Doelstellingen - Visie, missie, doelen, randvoorwaarden.....	3
Verkenning - Wat, waarmee en wie?.....	6
Strategisch beleidskader.....	9
Juridisch Kader	9
Institutioneel - Verantwoordelijkheden, rollen en partnerschap.....	10
Uitvoering De fases nader toegelicht.....	12
Fase 1 - De eerste producten	12
Planning voor de lancering van fase 1	15
Communicatie fase 1 toegelicht	15
Monitoring - Meten is weten	17
Fase 2 en 3 Introduceren van nieuwe producten.....	17
Lange termijn Visie voor 2024-2030	18
Investerings	19
Borgen en onderhouden.....	20
Definities	21
Bijlagen.....	22

Openbaar lichaam Bonaire, 23 maart 2021

E.Y.C. van Voskuilen

Beleidsadviseur Natuur en Milieu, Directie Ruimte en Ontwikkeling

Inleiding

Op 30 oktober 2018 nam de eilandsraad een motie aan voor het verbod op wegwerpplastic. Het doel is om het gebruik van wegwerpplastic te reduceren door middel van een verbod op een aantal van de meest voorkomende producten in het belang van onze milieu, de volksgezondheid en een van Bonaire's grootste inkomen: toerisme. Op 17 juli 2019 ondertekenden mevrouw S. van Veldhoven-van der Meer, vertegenwoordiger van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, en gedeputeerde P.J. Kroon, als vertegenwoordiger van het openbaar lichaam Bonaire, een intentieverklaring als eerste stap in het uitvoeren van de motie van de eilandsraad. Een van de onderliggende overwegingen van de intentieverklaring was de nieuwe Europese richtlijn 2019/904 (SUP richtlijn) betreffende de vermindering van de effecten van plastic producten voor eenmalig gebruik op het milieu. De motie van de eilandsraad, de intentieverklaring en de SUP richtlijn vormen dan ook een belangrijke basis voor dit Plan van Aanpak voor het verbod van kunststoffen voor eenmalig gebruik op Bonaire. Met dit plan zal doelstelling 1.2.2 e van het Plan voor Land en Water uitgevoerd worden.

In dit plan zal de afkorting SUP of SUPs gebruikt worden: Single Use Plastic(s) ofwel, een kunststof of kunststoffen voor eenmalig gebruik.

Doelstellingen

Visie, missie, doelen, randvoorwaarden

Visie voor een plastic-bewust Bonaire

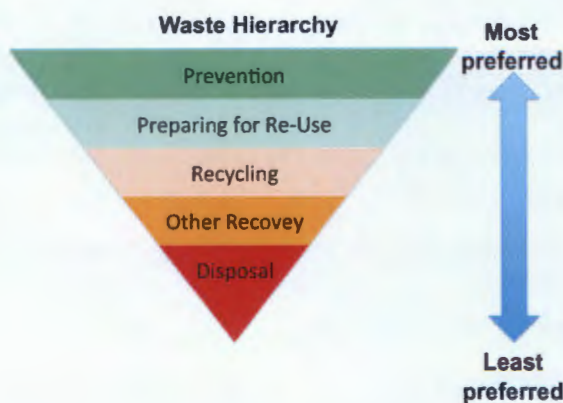
De wereldpopulatie wordt zich steeds bewuster van zijn impact op de natuur en milieu. Op Bonaire zijn wij nauw verbonden met natuur en milieu, daar onze grootste economische drijver onze natuur is, het Washington Slagbaai Park en in het bijzonder Bonaire National Marine Park. Wij willen als eiland, voor onze gezondheid, de economie en voor de toekomst, bewuster omgaan met het natuurschoon. In het kader daarvan is Bonaire uitgeroepen tot 's werelds eerste Blue Destination. Om dat waar te maken is de visie van het beleid omtrent kunststoffen voor eenmalig gebruik om het verstrekken en gebruik er van te verminderen en zelfs te verbieden waar dat kan, in harmonieuze samenwerking met de consumenten, bedrijven en overige stakeholders. Hiermee moet plastic voor eenmalig gebruik in het straatbeeld verdwijnen.

Onze missie voor Bonaire m.b.t. vermindering cq. Verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik

Onze missie is de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu, op land en in zee, en op de menselijke gezondheid te voorkomen en te verminderen. Het plan bevordert circulaire benaderingen waarin duurzame en niet-toxische herbruikbare producten en systemen voor hergebruik voorrang moeten krijgen op producten voor eenmalig gebruik. Dit zal verwezenlijkt worden door de focus te leggen op het reduceren van consumptie van SUPs door een verbod op het verstrekken van dergelijke producten. Waar dat niet kan, zullen we het gebruik van herbruikbare producten te stimuleren (figuur 1). Hoewel de nadruk op het reduceren van SUPs ligt, moet voorlichting zoals bedoeld in dit plan niet alleen ingezet worden om men te motiveren minder afval te produceren, maar ook om men te informeren welke alternatieven wenselijk zijn en in welke afvalbak deze producten thuis horen.

Ten einde de missie te behalen zal het verstrekken van kunststofproducten voor eenmalig gebruik vanaf 2021 over een periode van drie jaar gefaseerd verboden worden. Naast dit doel voor korte termijn, zal er ook kort gekeken naar de lange termijn. Het lange termijn doel valt buiten dit plan, maar geeft alvast een richtlijn voor toekomstige vervolgstappen dan wel uitbreiding van de productlijst en beleidsmaatregelen. Het doel is om uiterlijk 2030 volledig te voldoen aan de EU richtlijn voor de vermindering van afvalstoffen voor eenmalig gebruik. Deze visie voor langere termijn zal niet uitgewerkt worden t.b.v. onderhavig plan, echter zal dit plan wel afsluiten met ideeën om naar 'het ultieme doel' toe te werken.

"Reduce, reuse, recycle"

Figuur 1; Overzicht geprefereerde stappen betreft afvalbeheer. Bron: wastefootprint.com

Een gemeenschappelijk doel

Voor de uitvoering van dit plan is het belangrijk om te kijken naar verschillende aspecten van de probleemstelling en de partijen die daarbij betrokken zijn. Het verminderen van de aanwezigheid van SUPs op het eiland zal niet alleen bijdragen aan minder zwerfafval, maar zal ook bijdragen aan het verminderen van plastic afval op de landfill.

Zwerfafval zorgt voor een vieze en ongezonde leefomgeving en is tevens schadelijk voor Bonaire's titel als 's werelds eerste Blue Destination. Plastic zwerfafval in het bijzonder wordt gezien als schadelijk voor het mariene milieu en is dus direct in strijd met de aanwijzing van het nationaal park als Marine Protected Area. Zwerfafval laat een indruk achter op toeristen en is in strijd met de verwachtingen die de toerist van Bonaire heeft. Toerisme is een belangrijke inkomstenbron voor Bonaire. Toeristen verblijven in resorts en hotels, doen boodschappen in de supermarkten en gaan graag eten bij o.a. restaurants, foodtrucks. Zij rijden langs toeristische trekpleisters, bezoeken stranden en duiken of zwemmen in de zee – plekken waar zwerfafval gevonden wordt dat gekocht of geconsumeerd is bij de eerder genoemde bedrijven. Bedrijven gerelateerd aan de toeristenindustrie hebben dus direct baat bij het verminderen van zwerfafval. Burgers maken tevens gebruik van dezelfde stranden en parken en zijn direct gebaat bij een schonere leefomgeving, schonere grond- en oppervlakte water en een schonere zee. Om draagvlak te creëren en te behouden is het belangrijk om goed te communiceren en consulteren.

De input van bedrijven zal tevens helpen om beter inzicht te krijgen in de gebruiken van burgers op Bonaire en te achterhalen wat men motiveert: de twee belangrijkste informatiebronnen voor het ontwikkelen van instrumenten die de gewenste gedragsverandering stimuleren.

Het verminderen (reduce) en hergebruiken van producten (reuse) zal bijdragen aan een aantal doelen van de uitvoeringsagenda van het Plan voor Land en Water, waaronder: het verminderen van zwerfafval (1.2.2. a), stoppen van het storten van afval (1.2.2. b) en verminderen van vervuiling van grond- en oppervlakte water door de landfill (1.2.2. c).

Afval dat overblijft komt in de afvalstromen terecht. Hoewel recycelen buiten de scope van dit plan valt, staat het wel direct met elkaar in verbinding. De landfill nadert de maximale capaciteit en dus zoekt Selibon naar (alternatieve) mogelijkheden voor het verminderen en verwerken van afval. Een van de doelstellingen van Afvalbeheer op maat is een complete stop van het storten van afval. Een reductie in de afvalstromen zorgt direct voor minder afval op de landfill.

Daarnaast kan afval als grondstof gebruikt worden voor nieuwe producten. Daarom is het in dit stadium belangrijk dat men weet hoe om te gaan met afval, bij welke categorie ze horen en hoe het verwerkt wordt. Dat laatste is een belangrijke motivatie voor het scheiden van afval. Wanneer men niet weet wat er mee gebeurt en, specifiek voor Bonaire, hoe en wanneer de eilandelijke afvalverwerking opgeschaald wordt, wordt er geen waarde gehecht in het gescheiden aanbieden van afval.ⁱ Voor dit stadium is het belangrijk dat Selibon investeert in passende afvalverwerkingsinstallaties en een communicatie campagne. Tevens is het doel om via Afvalbeheer op Maat een Repair Café op te zetten dan wel faciliteren. Zo kunnen we komen tot een circulaire economie.

Een extra motivatie voor het openbaar lichaam zijn de kosten die bespaard kunnen worden door het beleid op afvalpreventie te richten. De beste manier om de kosten van afvalbeheer te minimaliseren is een goede preventie van afval. Het voorkomen van afvalstromen levert de meeste milieuwinst en economische voordelen op ten opzichte van de andere treden van de ladder van Lansink. Daarnaast kost het gescheiden inzamelen en recycelen van afval de overheid geld.ⁱⁱ

Assumpties en randvoorwaarden

Dit plan is gebaseerd op de assumptie dat:

- Bonaire blijft groeien in aantal inwoners
- De toerisme industrie groeit, zowel stay-over toerisme als cruise toerisme
- Door de groei zal er steeds meer afval geproduceerd worden, waaronder SUPs
- Wegwerpplastic wordt door de maatschappij gezien als probleem
- Bonaire blijft streven naar een duurzame en circulaire economie
- Er vóór 2024 afvalverwerkingsinstallaties aangeschaft zullen worden voor plastic

Randvoorwaarden voor de uitvoering deze missie:

- Een integrale aanpak is noodzakelijk voor de effectiviteit van dit plan en voor de bijdrage aan andere doelstellingen
- Draagvlak vanuit de samenleving en het bedrijfsleven
- Communicatie als instrument is nodig ter preventie van plastic afval en als voorwaarde voor het creëren en behouden van draagvlak en daarmee de handhaafbaarheid van het beleid
- Bereidheid van partijen om mee te werken aan de bescherming van de natuur op Bonaire
- Een begrip van motivatie (waarom) en gebruiken (hoe) van bedrijven, bevolking en toeristen voor effectief beleid
- Een wettelijk kader voor het verbod van SUPs
- Men moet beschikbare en betaalbare alternatieven kunnen aanwenden
- Er moet rekening gehouden worden met het proportionaliteitsbeginsel
- De oplossing mag geen oorzaak zijn voor een nieuw milieuprobleem
- Voldoende financiering voor een bewustwordings- een voorlichtingscampagne van tenminste 3 jaren

Verkenning

Wat, waarmee en wie?

In dit hoofdstuk worden de te faseren producten, de gekozen beleidsinstrumenten en de verantwoordelijkheidsrollen geïntroduceerd. De SUP richtlijn richt zich op kunststofproducten voor eenmalig gebruik die het vaakst op de stranden in de EU worden aangetroffen, producten vervaardigd uit oxo-degradeerbare kunststoffen en vistuig dat kunststoffen bevat. Vistuig valt buiten de scope van dit plan.

Kunststofproducten volgens de SUP richtlijn

In de intentieverklaring is overeengekomen dat artikel 5 van EU 2019/904 (de SUP richtlijn) wordt gehanteerd als reikwijdte van de te faseren producten. De onderstaande producten worden in dat artikel aangeduid als kunststoffen voor eenmalig gebruik inzake beperkingen op het in de handel brengen:

1. Voedselverpakkingen gemaakt van geëxpandeerd polystyreen, d.w.z. containers zoals dozen, met of zonder deksel, voor voedingsmiddelen die:
 - a. bestemd zijn voor onmiddellijke consumptie, ter plaatse of om mee te nemen
 - b. typisch vanuit de container worden geconsumeerd, en
 - c. gereed zijn voor consumptie zonder verdere bereiding zoals bakken, koken of verwarmen.Inclusief voedselverpakkingen voor fastfood of andere maaltijden die gereed zijn voor onmiddellijke consumptie, met uitzondering van drankverpakkingen, borden, zakjes en wikkels die voedingsmiddelen bevatten.
2. Drankverpakkingen gemaakt van geëxpandeerd polystyreen, doppen en deksels inbegrepen
3. Drinkbekers gemaakt van geëxpandeerd polystyreen, doppen en deksels inbegrepen.
4. Katoenen wattenstaafjes
5. Bestek (vorken, messen, lepels, eetstokjes)
6. Borden
7. Rietjes
8. Roerstaafjes voor dranken
9. Stokjes en de mechanismen daarvan bedoeld om te worden bevestigd aan en ter ondersteuning van ballonnen, m.u.v. ballonnen voor industriële of andere professionele toepassingen die niet aan consumenten worden verstrekt.

Microplastics vallen niet onder de richtlijn EU 2019/904, maar dragen wel bij aan het mariene afval. Het wordt daarom wel aangemoedigd als doel te stellen microplastics te verminderen. Het is niet een hoofddoel van dit plan, maar zal een logisch gevolg zijn van het reduceren van SUP afval in het algemeen.

Belangrijk om hierbij op te merken is de richtlijn enkel een volledig verbod op voedselverpakkingen, drinkbekers en drankverpakkingen gemaakt van geëxpandeerd polystyreen (styrofoam) oplegt. Voor dergelijke producten gemaakt van andere kunststoffen worden andere maatregelen aanbevolen (bijlage 1). Dit wil natuurlijk niet betekenen dat wij op Bonaire hier niet verder in kunnen gaan indien dat haalbaar is.

Definitie kunststoffen

Om te begrijpen welke overwegingen er gemaakt moeten worden bij het evalueren van kunststofproducten voor eenmalig gebruik en de alternatieven is het belangrijk om te weten welke definitie van kunststoffen er gehanteerd wordt in de SUP richtlijn.

Een kunststof is een materiaal bestaande uit een polymeer, waaraan mogelijk additieven of andere stoffen zijn toegevoegd, en dat als een structureel hoofdbestanddeel van eindproducten kan worden gebruikt, met uitzondering van natuurlijke polymeren die niet chemisch gewijzigd zijn. In de definitie van kunststof is expliciet opgenomen dat oxo-degradeerbare kunststoffen en het materiaal 'styrofoam' daar onderdeel van uitmaken. Oxo-degradeerbare kunststoffen zijn stoffen gemaakt van conventioneel plastic gemixt met een toevoegingsmiddel om biodegradatie te imiteren.

Bioplastics

Ook zogeheten bioplastics worden beschouwd als kunststoffen en bioplastics voor eenmalig gebruik moeten als zodanig behandeld worden. Bioplastics zijn kunststoffen die met gewijzigde natuurlijke polymeren worden geproduceerd of kunststoffen die op basis van biologische, fossiele of synthetische basisstoffen worden geproduceerd. Met inbegrip van polymeren gebaseerde rubberen producten en kunststoffen op biologische basis en producten die biologisch afbreekbare kunststoffen omvatten, ongeacht of zij van biomassa zijn afgeleid of bedoeld zijn om na verloop van tijd biologisch af te breken.

Men kan drie categorieën bioplastics onderscheiden: polymeren met een biologische basis, biologisch afbreekbare polymeren, en polymeren die beide kwaliteiten beschikken. Niet alle producten op biologische basis zijn biologisch afbreekbaar en visa versa. Sommige biologisch afbreekbare polymeren zijn te composteren en andersom zijn te composteren producten altijd biologisch afbreekbaar (figuur 3). Voor het bepalen van het SUP beleid is een begrip van deze verschillen belangrijk. Voor bedrijven is het belangrijk deze verschillen te begrijpen zodat zij producten eerlijk en accuraat kunnen aanbieden. Consumenten kunnen gewapend met deze kennis geïnformeerde beslissingen nemen en bioplastic na gebruik op de juiste manier weggooien.

Composteerbare plastic producten zijn getest en gecertificeerd volgens internationale standaarden zoals ASTM D6400 (in Noord America) en EN 13432 (in Europa). Producten met deze certificering kunnen in industriële composteerinstallaties verwerkt worden. Tenzij anders vermeld, kunnen deze producten niet thuis op de composthoop gegooid worden. Bioplastics verdwijnen dus niet vanzelf wanneer ze als zwerfafval in de natuur of op de landfill terecht komen.

Draagvlak - Consultatie rondes

In september 2019 zijn in workshops met de belangrijkste partners reeds de onderstaande informatie verzameldⁱⁱⁱ:

- Er is draagvlak voor een verbod op SUPs
- Consensus over vier producten die als eerste uit gefaseerd zouden kunnen worden op Bonaire: plastic t-shirt draagtasjes, rietjes, roerstaafjes en styrofoam voedselverpakkingen.
- Importeurs en wederverkopers van de SUPs hebben ruim de tijd nodig om voorraden te verkopen en te bepalen op welke duurzame alternatieven zij willen overstappen. Een periode van ten minste 6 maanden werd als realistisch beschouwt
- De deelnemers waren bereid om medewerking te verlenen aan bewustwording en educatie op Bonaire met betrekking tot het reduceren en scheiden van plastic afval
- Importeurs schatten in dat het verbieden van t-shirt draagtassen, rietjes en roerstaafjes weinig weerstand vanuit consumenten zal opleveren.
- Er is nog veel verwarring en onduidelijkheid over welke alternatieven echt duurzaam zijn. Plantbased- of bio-plastics lijken duurzamer omdat zij van renewable resources gemaakt zijn. Deze kunnen echter gewoonlijk enkel op industriële wijze worden gecomposteerd. Bonaire beschikt momenteel niet over de juiste infrastructuur om dit duurzaam te verwerken.

Beleidsinstrumenten voor de uitvoering van het SUP verbod

De volgende instrumenten zijn geëvalueerd voor het implementeren van het SUP verbod.

- Wetgeving (meer daarover in het Juridisch Kader).
- Type handelsbeperking: op invoer, verstrekken of gebruik.
- ABB-vrijstelling voor alternatieven

- Communicatie

Om de volgende redenen wordt gekozen voor een verbod op het verstrekken van SUP, en niet een verbod op het importeren er van^{iv}:

- Voor wetgeving die een importverbod op Bonaire mogelijk maakt is politieke commitment nodig van het Ministerie van Financiën. Om het traject voor import wetgeving te starten, moet Bonaire duidelijk kunnen beargumenteren waarom een import verbod noodzakelijk is. Met andere woorden waarom de maatregelen die kunnen worden getroffen op eilandelijk niveau niet afdoende zijn
- Douane heeft aangegeven niet te kunnen handhaven op de import van SUPs door een gebrek aan import codes voor de individuele producten, welke op internationaal niveau vastgesteld worden, en een gebrek aan capaciteit
- Wetgeving die wordt geïnitieerd vanuit het Ministerie van Financiën geldt tevens voor de eilanden Saba en Sint Eustatius. Derhalve is inspraak en goedkeuring van de twee BES-eilanden om dit te realiseren.

Verbod op verstrekken van SUPs

Het advies is om het verbod op het verstrekken van SUPs in te stellen en niet het gebruik, omdat de verantwoordelijkheid dan duidelijk bij bedrijven ligt en daardoor eenvoudiger te handhaven is.

ABB-vrijstelling

ABB-vrijstelling valt onder de bevoegdheid van het Ministerie van Financiën en vereist dezelfde commitment van het ministerie, namelijk het initiëren van wetgeving, goede argumentatie en samenwerking met de andere BES-eilanden.

Communicatie

Communicatie speelt een rol als mensen geïnformeerd, aangespoord of overtuigd moeten worden. In het geval van SUP moeten mensen geïnformeerd en aangespoord worden. Verschillende communicatie tools zullen ingezet worden om o.a. bewustzijn milieu impact vergroten, trots voor een limpi i dushi Boneiru te belichten, draagvlak voor de nieuwe wetgeving te creëren en de noodzaak voor handhaving te verminderen.

Daarom zal er voor SUP zowel een informatiecampagne als een bewustwordingscampagne ontwikkeld worden. Bewustwording en voorlichting moeten leiden tot gedragsverandering en begrip. Anders ontstaat er onbegrip voor de handhavingsactiviteiten en weerstand tegen het verbod in het algemeen, wat het gemeenschappelijk doel zal ondermijnen ondanks het al aanwezige draagvlak.

Monitoring

Om in de toekomst te kunnen evalueren of het huidige beleid effectief is, en dus of het nodig is om andere instrumenten in te zetten zoals een import verbod en ABB-vrijstellingen, is het belangrijk om te meten of we met de tijd een daling van SUP in het zwerfafval en bij de afvalverwerking zien.

Bij wie kunnen de verantwoordelijkheden voor het invoeren van de methoden neergelegd worden?

Vanuit drie kanten: consumenten, producenten (incl. importeurs en verkooppunten) en overheid. De consumenten voor de vermindering van hun huishoudelijk afval en de vraag naar duurzame producten. De producenten hebben de verantwoordelijkheid om SUPs niet meer te verstrekken en om alternatieven aan te bieden. De overheid heeft de verantwoordelijkheid voor het invoeren van de wet- en regelgeving, voorlichting en stimuleren van de markt en consumenten, en als laatste voor het uitvoeren van de voorbeeldfunctie.

Strategisch beleidskader

Het strategisch beleidskader bestaat uit de volgende internationale richtlijnen en beleidsplannen.

1. Beleidsplan Natuur en Milieu Caribisch Nederland 2020-2030
2. Eilandsraad motie betreft een verbod op wegwerpplastic – 30 oktober 2018
3. Single Use Plastic Ban – intentieverklaring BC (2019)
4. EU Richtlijn 2019/904

Oplossingen en projectactiviteiten worden gekozen met een balans tussen milieubelangen, beschikbare en betaalbare alternatieven, en handhaafbaarheid. In dit balans zullen soms andere afwegingen moeten worden gemaakt dan bijvoorbeeld in Europa, wat zich vertaalt in een afweging tussen een verbod en restricties ter aanmoediging van gebruiksvermindering. Alles zal moeten worden gezien en gewogen in de context van het eiland.

Proportionaliteitsbeginsel

Het beleid wordt gebaseerd op het proportionaliteitsbeginsel. Beslissingen van de staat gaan vaak in tegen het belang of de rechten van individuele burgers, ten bate van het algemeen belang. Het proportionaliteitsbeginsel stelt dat de mate van inbreuk op het individueel belang vanuit een bepaalde maatregel proportioneel moet zijn ten opzichte van het beoogde legitieme doel van die maatregel. In het bijzonder dient de inbreuk nooit groter te zijn dan noodzakelijk is voor het beoogde doel.

Juridisch Kader

- **Wet volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer BES**
- **Eilandsverordening van 16 december 1993, no. 2 (Eilandsverordening Afvalstoffen Bonaire)**

De Wet VROM BES is vanaf medio 2012 gedeeltelijk in werking getreden op Bonaire. Hoofdstuk 1 bevat een aantal artikelen over afval die sinds die tijd van kracht zijn, waaronder de voorkeursvolgorde voor verwerking van afval (Ladder van Lansink). Van Hoofdstuk 4, Afvalstoffen, is een klein deel in werking getreden. Het betreft artikel 4.7, eerste en derde lid, over het vaststellen van een Eilandsverordening afvalstoffen en het voorkomen van afvalstoffen die als zwerfafval in het milieu terecht komen dan wel teneinde te bereiken dat zulks zo min mogelijk gebeurt. In 1994 trad de Eilandsverordening afvalstoffen Bonaire grotendeels in werking. De Eilandsverordening is nog steeds van kracht.

Overweging voor de toekomst: Verordening Milieu belastende of schadelijke stoffen

Afvalstoffen zijn stoffen, materialen en/of producten waarvan de eigenaar van plan is zich ervan te ontdoen. Dat betekent dat niet alle milieu belastende of schadelijke stoffen op grond van de afvalstoffenverordening aangepakt kunnen worden. Bovendien richt de verordening zich hoofdzakelijk op het bepalen van activiteiten wanneer een stof, materiaal of product al als afval gekenmerkt is. Op grond van hoofdstuk 9 van de Wet Vrom BES kunnen regels worden gesteld aan handelingen met stoffen, preparaten en organismen in kader van bescherming mens, milieu en beperking of voorkomen van afvalstoffen. Onder deze stoffen vallen ook schadelijke stoffen in zonnebrandcrème, maar ook stoffen zoals asbest en vuurwerk. In dit hoofdstuk is opgenomen dat "bij of krachtens AmvB kunnen regels worden gesteld" en daarom zouden regels met betrekking tot stoffen (indien ze niet bij AmvB zijn geregeld) op grond van de vrije regelingsbevoegdheid van de eilanden (zoals opgenomen in art. 215 WolBES) in lokale regelgeving kunnen worden vastgesteld. Een dergelijke verordening is wenselijk voor het beperken of voorkomen van belasting op het milieu

en de mens door stoffen, preparaten en organismen waarbij kan worden gekeken naar zowel handelsbeperkingen als andere maatregelen zoals, maar niet gelimiteerd tot, productvereisten, markeringsvoorschriften, productenverantwoordelijkheid en bewustmakingsmaatregelen voor de bevordering van gedragsverandering.

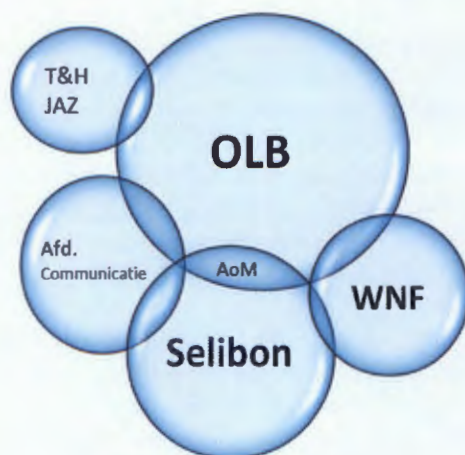
Huidig advies: uitbreiding van de afvalstoffenverordening

Het schrijven van en goedkeuring voor een nieuwe verordening vergt echter voorbereiding, zorgvuldigheid en tijd. Om het verbod op SUP niet langer te laten wachten is het advies om een hoofdstuk aan de afvalstoffenverordening toe te voegen welke bepalingen bevat over kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Dit hoofdstuk kan in de toekomst komen te vervallen indien er voor wordt gekozen voor een eilandsverordening voor milieu belastende of schadelijke stoffen, preparaten en organismen. In de rest van het document duidt "de verordening" op de voorgestelde toevoeging aan de afvalstoffenverordening.

Institutioneel

Verantwoordelijkheden, rollen en partnerschap

In dit hoofdstuk worden de verantwoordelijkheden en rollen van alle actoren benoemd en worden de afspraken over het SUP project kort aangegeven. Het slagen van dit plan hangt voor een heel belangrijk deel af van de wil om samen te werken vanuit een gemeenschappelijk te benoemen doel. In figuur 2 worden de hoofdactoren van het plan genoemd, weergegeven met de verhoudingen in fase 1. Voor de volgende fases zal bekeken worden of de hoofdactoren hetzelfde blijven en of er een shift in verhoudingen zal of moet plaatsvinden. Verwacht wordt dat het OLB (R&O en afd. communicatie) en Selibon een intensievere samenwerking aan zullen gaan wat betreft de communicatie campagnes. Afvalbeheer op Maat en WNF kunnen hierin een ondersteunende rol spelen.

Figuur 2; Een overzicht van de hoofdactoren van het SUP project in fase in. Voor de volgende fasen zal worden bekeken of de samenwerkingsverhoudingen hetzelfde liggen of dat er een shift zal plaatsvinden.

Direct verantwoordelijk voor de uitvoering zijn verschillende directies binnen het openbaar lichaam en Selibon.

Afdeling Beleid en Projecten, unit Natuur en Milieu

- Inventariseren

- Beleid ontwikkelen
- Wetgeving ontwikkelen
- Communiceren
- Het opstellen van een Memorandum of Understanding (MoU) met WNF
- Onderzoek naar alternatieve producten
- Financiële steun en budgethouder communicatie campagne

Afdeling Communicatie

- Schrijven van een strategisch communicatieplan voor bewustwording en voorlichting
- Uitvoeren van een bewustwordingscampagne voor gedragsverandering*
- Uitvoeren van een voorlichtingscampagne betreft aankondiging en toelichting wetgeving*
- Ontwikkelen van communicatiemiddelen ten behoeve van de campagnes*
- Coördineren van de campagnes

Afdeling Juridische en Algemene Zaken

- Wetgeving toetsen
- MoU controleren
- Wijziging van de afvalstoffenverordening
- Herijking van de verordening bij iedere volgende fase
- Evnt. ontwikkeling van een nieuwe verordening

Directie Toezicht en Handhaving

- Toezicht / handhaving
- Fungeren als meldpunt

Selibon

- Opzetten en coördineren van een bewustwordingscampagne betreft plastics in samenwerking met het OLB*¹

Belangrijke partners binnen de uitvoering van dit plan zijn:

Wereld Natuur Fonds

- Communicatie
- Ondersteuning OLB

Bestuurscollege en Eilandsraad

- Voor de beslissing op ingediende adviezen

Rijksoverheid

- Ondersteuning van OLB door Infrastructuur en Waterstaat
- Gezamenlijke communicatie

Justitie

- Vervolging

Partners welke tevens betrokken zullen worden:

- Bedrijven (e.g. restaurants, supermarkten en groothandels)
- NGO's (e.g. Clean Coast Bonaire, Bonaire Duradero, Limpi en Bunita)
- TCB
- BONHATA
- Overige directies van het OLB

Rollen van de direct verantwoordelijke partijen

Goede samenwerking en medewerking van de bovenstaande partijen heeft direct invloed op de uitvoerbaarheid en het succes van het SUP project. De directie Ruimte en Ontwikkeling (R&O), specifiek unit Natuur en Milieu (N&M), werkt nauw samen met het Wereld Natuur Fonds (WNF). De organisatie heeft in 2019 de stakeholderworkshops geleid waarin waardevolle informatie verzameld

¹ * taken die uitbesteed kunnen worden

werd, wat op zijn beurt zal bijdragen aan het maatschappelijk draagvlak. Bovendien heeft WNF communicatie tools en events ontwikkeld die samen met het OLB uitgevoerd zijn in november en december 2020. Voor deze samenwerking en eventuele samenwerking aan toekomstige projecten hebben het OLB en WNF een Memorandum of Understanding (MOU) getekend in december 2020. Vanaf januari 2021 heeft WNF geen events meer gepland.

De afdeling communicatie zal een strategisch communicatieplan opstellen en communicatie middelen ontwikkelen ofwel uitbesteden. Unit N&M werkt de SUP wetgeving uit, welke door Juridische en Algemene Zaken (JAZ) gecontroleerd en getoetst zal worden. In de eerste instantie zal er een hoofdstuk aan de Afvalstoffenverordening toegevoegd worden. Met het oog op toekomstig beleid, kijken de afdelingen gezamenlijk naar de noodzaak en haalbaarheid van het ontwikkelen van een nieuwe verordening.

De directie Toezicht en Handhaving (T&H) is belast met het toezicht houden op de bedrijven na de invoering van het verbod op SUPs en de handhaving wanneer het verbod overtreden wordt. In overleg met T&H is besloten dat de focus zal liggen op communicatie betreft bewustwording en voorlichting (bijlage 2). Er zal door T&H geen extra capaciteit ingezet worden, echter zal controle op het verstrekken van SUPs in de routine controles meegenomen worden. Het is mogelijk voor bedrijven en burgers om een melding te maken bij T&H, waarna ze wel gericht een controle zullen uitvoeren. Deze afspraken zijn conform het huidige Europees Nederlandse handhavingsmodel voor plastic tassen. Wanneer de SUP wetgeving aangenomen is zal de werkgroep Milieu bijeenkomen om het handhavingstraject voor de SUP wetgeving te bespreken en uit te werken.

Uitvoering

De fases nader toegelicht

Het implementeren van het verbod op wegwerpplastics zoals omschreven in artikel 5 van de SUP richtlijn zal volgens een fasering gaan. De fases zijn op te delen in de drie jaren t/m 2024, namelijk:

- Fase 1: 2021-2022
- Fase 2: 2022-2023
- Fase 3: 2023-2024

Fase één is gebaseerd op de uitkomst van de stakeholder werksessies die in september van 2019. Per opvolgende fase zullen er producten aan de lijst toegevoegd worden. Ook kunststofproducten zelf kunnen gefaseerd verboden worden. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat een product niet direct een bruikbaar alternatief heeft of dat er eerst meer tijd besteed moet worden aan draagvlak en gedragsverandering, waardoor er een uitzondering gegeven kan worden. Meer hierover bij de toelichting op fase één.

Fase 1

De eerste producten

De volgende producten worden meegenomen in fase 1:

- Maaltijdverpakkingen: producten die kunnen worden gebruikt voor het insluiten, beschermen, afleveren en aanbieden van maaltijden, d.w.z. containers zoals dozen, met of zonder deksel, voor voedingsmiddelen die:
 - bestemd zijn voor onmiddellijke consumptie, ter plaatse of om mee te nemen
 - typisch vanuit de container worden geconsumeerd, en
 - gereed zijn voor consumptie zonder verdere bereiding zoals bakken, koken of verwarmen.

Inclusief voedselverpakkingen voor fastfood of andere maaltijden die gereed zijn voor onmiddellijke consumptie.

- Draagtassen
- Rietjes
- Roerstaafjes
- Bestek

De eerste vier kunststofproducten komen uit de stakeholder sessies die september 2019 gehouden zijn. Uit deze stakeholderconsultaties is gebleken dat er draagvlak is voor een volledig verbod van die producten. Er is voor gekozen om kunststof bestek voor eenmalig gebruik aan deze lijst toe te voegen omdat alternatieven beschikbaar en toegankelijk zijn. Bovendien hebben markspelers aangegeven positief te zijn ten overstaan van een verbod voor dit product. Dat maakt bestek een laagdrempelig en geschikte kandidaat voor de eerste fase van verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik.

De EU richtlijn spreekt over voedselverpakkingen, echter is er voor het verbod van de eerste fase gekozen om enkel te richten op maaltijdverpakkingen. Hier is voor gekozen omdat binnen de definitie voor voedselverpakkingen ook producten vallen zoals besjes, kersen, sla en snoeptomaatjes. Alternatieven voor dergelijke producten en de haalbaarheid daarvan voor Bonaire moeten verder onderzocht worden, niet alleen door middel van desk research en expert consultaties, maar ook door middel van werksessies met stakeholders. Het is belangrijk om hiervoor draagvlak te creëren, daar de effectiviteit van implementatie van het verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik vooral afhangt van medewerking van stakeholders en burgers.

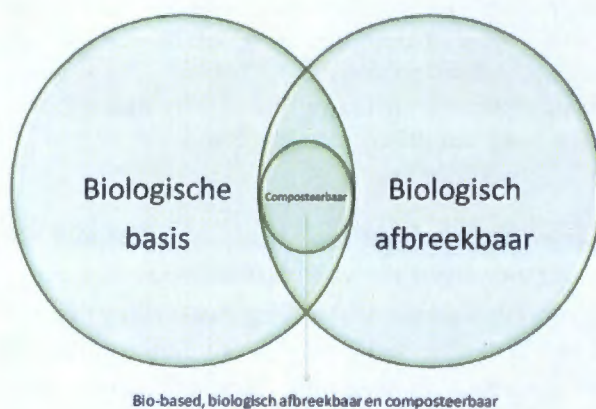
Een uitzondering voor maaltijdverpakkingen

Om het verbod effectief te laten zijn, zijn er geen uitzonderingen opgenomen op het gebruik van draagtassen, bestek, rietjes en roerstaafjes. Uitzonderingen zijn voor deze artikelen niet nodig, omdat er bruikbare alternatieven beschikbaar zijn. Een uitzondering wordt gemaakt op de definitie van kunststoffen voor maaltijdverpakkingen. Het verbod in de EU richtlijn² en deze verordening betreft plastic wegwerpartikelen in de breedste zin van het woord. Echter, voor maaltijdverpakkingen neemt de EU enkel voedselverpakkingen van het type styrofoam op in de richtlijn voor het verbod op in de handel brengen; één type kunststof. Om het gebruik van andere type kunststof voedselverpakkingen te verminderen worden in de richtlijn andere maatregelen toegepast zoals consumptievermindering, producentenverantwoordelijkheid en bewustmakingsmaatregelen.

Aangezien Bonaire een grote afhaalcultuur kent en andere soorten plastics ook schadelijk zijn voor het milieu, is gekeken naar de mogelijkheid om andere soorten kunststof maaltijdverpakkingen dan styrofoam in het verbod mee te nemen. Het gebruik van herbruikbare maaltijdverpakkingen is normaliter een geaccepteerde oplossing. Een consument zou zijn eigen container mee kunnen nemen naar een restaurant, waar deze dan voor hem gevuld wordt. Vanwege het huidige klimaat en de zorgen van de burger is besloten dat dit alternatief voor kunststoffen maaltijdverpakkingen voor nu een brug te ver is. In deze verordening zit dus geen totaal verbod op kunststof maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik. Wel is gekeken of alle kunststoffen behalve de minst schadelijke bioplastics verboden konden worden. Veel zogeheten bioplastics of oxo-degradeerbare kunststoffen worden niet naar behoren biologisch afgebroken en kunnen dus bijdragen aan

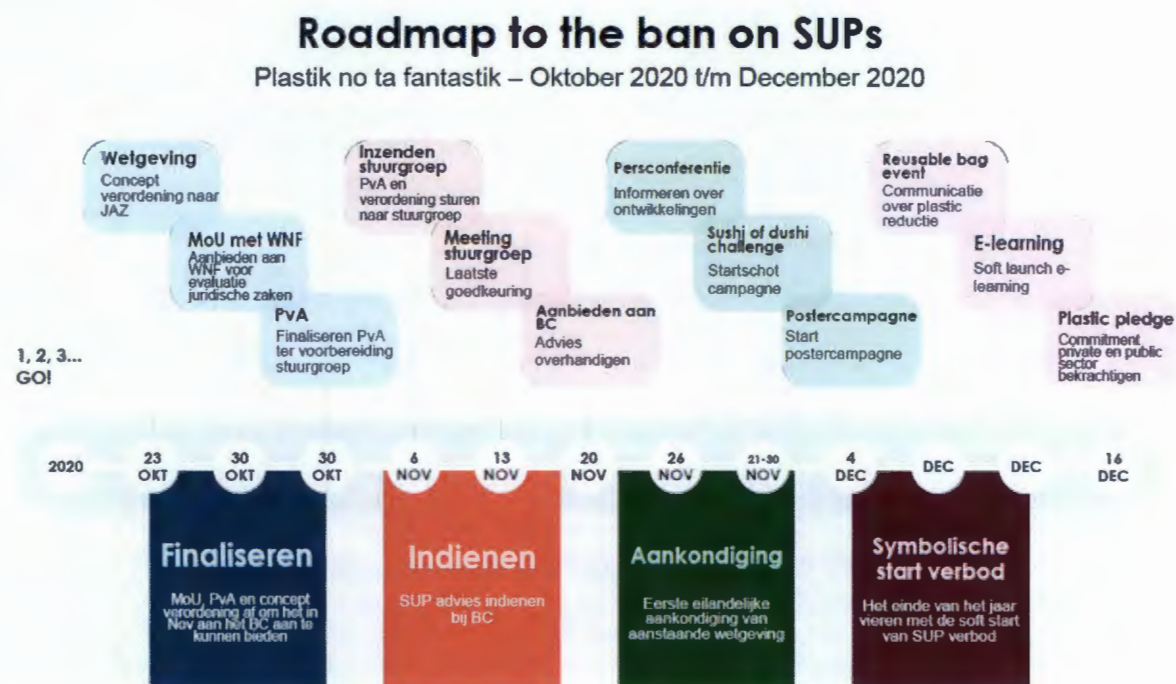
²⁸⁵ Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

milieuvervuiling door microplastics, zijn niet composteerbaar, hebben een negatieve invloed op recycling van conventionele kunststoffen en leveren geen aantoonbaar milieuvoordeel op³. De minst schadelijke bioplastics zijn de producten die een biologische basis hebben én biologisch afbreekbaar zijn, en bovendien gecomposteerd kunnen worden (figuur 3). Voorbeelden hiervan zijn bioplastics gemaakt van suikerriet en kraftpapier en -karton met eventueel een PLA filmlaag. Op grond van gebrek aan kennis over duurzame kunststoffen bij de burger en lastige handhaafbaarheid is besloten om ook een dergelijke uitzondering niet toe te passen. Bij elke wijziging van deze verordening, waar nieuwe kunststofproducten voor eenmalig gebruik toegevoegd zullen worden, zal geëvalueerd worden of een dergelijke uitzondering op dat moment wel toegepast kan worden. Ook zal er op dat moment gekeken worden of een verbod op maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik in de breedste zin van het woord toegepast kan worden. Op basis van de bovenstaande overwegingen is besloten om in de eerste instantie de EU richtlijn te volgen en enkel maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik gemaakt van styrofoam te verbieden. Via onder andere een bewustwordingscampagne zal de burger geïnformeerd worden over de schadelijke effecten van andere kunststoffen.

Figuur 3; een weergave van de verschillende soorten bioplastis. Geadapteerd van greendotbioplastics.com

Planning voor de lancering van fase 1

Figuur 4; de planning voor het lanceren van de SUP wetgeving en de communicatie. De lancering heeft inmiddels plaatsgevonden (september 2020).

Update 23 maart 2021

De lancering heeft inmiddels plaatsgevonden. De planning was te optimistisch en het is daarom niet gelukt de wetgeving op tijd bij het Bestuurscollege aan te bieden. Dit zal voor het einde van maart 2021 gebeuren. De soft-launch van de e-learning module van WNF zal in het tweede kwartaal van 2021 plaatsvinden. Het OLB heeft geen hand gehad in het ontwikkelen hiervan, maar staat positief tegenover de promotie ervan. Als laatst is er besloten dat de plastic pledge niet voldoende toegevoegde waarde had, waardoor dit event is komen te vervallen. Er wordt momenteel gewerkt aan een strategisch communicatieplan voor de voortzetting van communicatie omtrent wegwerpplastic.

Communicatie fase 1 toegelicht

Communicatie omtrent het verbod op SUPs bestaat uit twee delen: 1) bewustwordingscampagne met als doel gedragsverandering en, 2) voorlichtingscampagne - officiële aankondiging van de nieuwe regelgeving. Het overkoepelende doel: het verminderen van gebruik van wegwerpplastic en het stimuleren van herbruikbare producten.

1) De lancering van de bewustwordingscampagne

In november 2020 is voorzichtig gestart met de eerste communicatie betreft wegwerpplastic. De eerste twee maanden is samengewerkt met S. Bol, eigenaar van het consultancy bedrijf Beyond Plastics. Zij had in opdracht van WNF een aantal events georganiseerd waar het OLB zich bij aan kon sluiten. Deze campagne was er vooral op gericht om consumenten te informeren over de impact van

SUP en het gebruik van alternatieven te stimuleren of het gebruik te reduceren. Ingezette middelen waren campagne posters, radio- en videospots op social media. Kijk voor een overzicht van de planning naar figuur 4. Het eerste event was de “Dushi of Sushi challenge”, waarvoor bedrijven en individuen werden aangemoedigd om een plek bezaaid met zwerfafval tien minuten op te ruimen en een voor en na foto op social media te plaatsen. Het persbericht betreft de MOU met WNF was het startschot van de postercampagne.

Communicatie OLB stelt een strategisch communicatieplan op voor de informatie- en bewustwordingscampagne. Dit gebeurt in samenwerking met R&O en Selibon. Afhankelijk van de te hanteren communicatiestrategie wordt bepaald welke middelen ingezet worden om de verschillende communicatiedoelen te bereiken.

2) Voorlichtingscampagne

Parallel aan de bewustwordingscampagne zal gestart moeten worden met de officiële aankondiging van de nieuwe wetgeving. De eerste aankondiging vond plaats via een persbericht op 26 november 2020. Lezers werden op de hoogte gesteld van de stand van zaken omtrent de SUP wetgeving. Hoe het zal continueren en wat de planning zal zijn, zal in een separaat plan worden uitgeschreven. Uit de consultaties is in ieder geval gebleken dat belanghebbenden behoefte hebben aan overheidsposters die de burgers informeren over wat er zal veranderen en wanneer het verbod in zal gaan (bijlage 3).

Interne communicatie – Voorbeeldfunctie van het OLB

Het openbaar lichaam en zijn medewerkers zullen het goede voorbeeld moeten geven om het beleid kracht bij te zetten. Immers, waarom zou de burger zich aan de regels houden als hun eigen overheid, of overheidsmedewerkers, het niet belangrijk vindt of zelf niet goed geïnformeerd is. ‘Credibility’, geloofwaardigheid, is nodig voor draagvlak vanuit de maatschappij. Naast het informeren van de marktpelers en burgers is het de wens om de werknemers van het openbaar lichaam zo veel mogelijk te informeren en betrekken. Interne communicatie wordt meegenomen in de communicatiestrategie van zowel de informatie- als de bewustwordingscampagne. Voordat deze campagnes van start gaan, wordt de e-learning module van het WNF intern verspreid. Met de personeelsorganisatie DREAMS kan besproken worden of zij activiteiten kunnen organiseren die bijdragen aan de bewustzijn omtrent SUP. Twee voorbeelden zijn workshops waarin het onderwerp inhoudelijk besproken zal worden en het organiseren van activiteiten met collega’s, zoals de “Sushi of Dushi Challenge” in december 2020.

Verder zal er gekeken moeten worden hoe we met het inkoopbeleid het goede voorbeeld kunnen geven. Zo is het advies om de aankoop van waterflessen niet meer toe te staan en het gebruik van kraanwater te stimuleren. Voor water voor onderweg zat er voor ambtenaren in 2019 een mooie herbruikbare fles in het kerstpakket. Een ander voorbeeld is het gebruik van bekertjes, borden en bestek. Bestek is bijvoorbeeld niet altijd voldoende aanwezig op de afdelingen. Op elke afdeling moeten herbruikbare borden, bekertjes en bestek voldoende aanwezig zijn (niet van kunststof).

Cruciaal voor tijdige implementatie

Beide communicatieonderdelen zijn cruciaal voor het implementeren van het verbod op SUPs. Deel 1, de bewustwording, is al gedeeltelijk op touw gezet en kan gestart worden onafhankelijk van onderdeel 2, de officiële aankondiging. Echter, is deel 2 afhankelijk van de tijdige goedkeuring van de verordening door de Eilandsraad. Uiterlijk 6 maanden voor het ingaan van het verbod zal gestart moeten worden met de aankondiging om de markt genoeg tijd te geven er van kennis te maken en er naar te handelen.

Monitoring - Meten is weten

Het is momenteel niet mogelijk om een importverbod te implementeren of een ABB-vrijstelling te beloven voor duurzame alternatieven. Indien deze maatregelen gewenst zijn, zal moeten worden aangetoond dat de beschikbare maatregelen niet toereikend genoeg zijn. Om te weten of het huidige beleid effectief is, is het belangrijk om te weten of er daadwerkelijk minder plastic afval in de natuur en op de landfill terecht komt. Het monitoren van plastic (zwerf-) afval, dan wel het uitbreiden of ondersteunen van bestaande monitoring activiteiten, is hiervoor nodig. Clean Coast Bonaire is in 2018 in opdracht van WNF gestart met het monitoren van mariene zwerfafval volgens het OSPAR protocol. Sinds maart dit jaar monitort dit Clean Coast Bonaire tevens zwerfafval op land volgens het CROW protocol. De voortgang van deze onderzoeken is belangrijk voor het meten van de effectiviteit van het SUP beleid.

Clean Coast Bonaire en Selibon zijn in gesprek over het verbeteren van dataverzameling voor afval, in de natuur maar ook bij Selibon zelf. Wat er nog ontbreekt aan monitoring zijn bruikbare of gedetailleerde data betreft ingezameld plastic afval. Momenteel meet men enkel het gewicht van zachte en harde plastics dat wordt binnengebracht bij bedrijven of wordt ingezameld bij wegbrengpunten zoals de container bij de Zhung Kong supermarkt in Hato. Clean Coast Bonaire, een beleidsmedewerker van Natuur en Milieu, en Selibon kijken gezamenlijk naar de mogelijkheden voor uitbreiding van de dataverzameling.

Fase 2 en 3

Introduceren van nieuwe producten

In fase 2 en 3 zullen nieuwe producten aan het SUP verbod toegevoegd worden. Deze fases moeten nog uitgewerkt worden, maar zullen in het verlengde zijn van fase 1 betreft verbod, communicatie en monitoring. Na de lancering van de eerste fase zal de tweede fase uitgewerkt worden.

De volgende producten staan op de lijst ter evaluatie:

1. Voedselverpakkingen, anders dan maaltijdverpakkingen, gemaakt van geëxpandeerd polystyreen, d.w.z. containers zoals dozen, met of zonder deksel, voor voedingsmiddelen die:
 - a. bestemd zijn voor onmiddellijke consumptie, ter plaatse of om mee te nemen
 - b. typisch vanuit de container worden geconsumeerd, en
 - c. gereed zijn voor consumptie zonder verdere bereiding zoals bakken, koken of verwarmen.Inclusief voedselverpakkingen voor voedsel dat gereed is voor onmiddellijke consumptie, met uitzondering van drankverpakkingen, borden, zakjes en wikkels die voedingsmiddelen bevatten.
Met uitzondering van geïmporteerd voedsel met kunststoffenverpakkingen en met inbegrip van lokaal geproduceerd en/of verpakt voedsel.
2. Drankverpakkingen gemaakt van geëxpandeerd polystyreen, doppen en deksels inbegrepen
3. Drinkbekers gemaakt van geëxpandeerd polystyreen, doppen en deksels inbegrepen.
4. Katoenen wattenstaafjes
5. Borden
6. Stokjes en de mechanismen daarvan bedoeld om te worden bevestigd aan en ter ondersteuning van ballonnen, m.u.v. ballonnen voor industriële of andere professionele toepassingen die niet aan consumenten worden verstrekt.
7. Waterflessen van minder dan een halve liter (niet in artikel 5 van SUP richtlijn)
8. Drinkbekers gemaakt van kunststoffen anders dan geëxpandeerd polystyreen (m.u.v. van evenementen) (niet in artikel 5 van SUP richtlijn)

9. Confetti (niet in artikel 5 van SUP richtlijn)
10. Promotieartikelen (geen aparte categorie van de SUP richtlijn)
11. Ballonnen (niet in artikel 5 van SUP richtlijn)
12. Vochtige doekjes en huishoudelijke doekjes, m.u.v. vooraf bevochtigde doekjes voor persoonlijke hygiëne (niet in artikel 5 van SUP richtlijn)

Producten 1 t/m 6 komen in aanmerking voor een algeheel verbod volgens artikel 5 van de SUP richtlijn. De haalbaarheid van het verbod zal per artikel geëvalueerd worden. Producten 7 t/m 12 staan niet vermeld in artikel 5 van de SUP richtlijn. Wel zal worden geëvalueerd of deze producten onder de verordening voor het verbod op SUP kunnen vallen. Als laatste zal voor product 1 bekeken worden of kunststoffen anders dan styrofoam ook onder het SUP verbod kunnen vallen.

Om de haalbaarheid van het verbod op de bovenstaande artikelen te beoordelen zal (markt-) onderzoek en nieuwe stakeholder consultaties uitgevoerd moeten worden. Alternatieven, al dan niet herbruikbaar, zullen moeten worden geëvalueerd op onder andere functionaliteit (e.g. volume), gewicht, herbruikbaarheid of veelzijdigheid, end-of-life afvalbeheer en productie techniek of technologie, om de impact van het te voeren beleid te beoordelen. Het beleid zal namelijk, net als in fase 1, volgens het proportionaliteitsprincipe vastgesteld worden. Tevens is een van de randvoorwaarden dat een oplossing, ofwel te voeren beleid, geen oorzaak mag zijn voor een nieuw of ander gezondheids- of milieuprobleem.

Tijdens deze twee fases zal de communicatie campagne, zowel bewustwording als de aankondiging van nieuwe wetgeving cq. nieuwe producten, voortgezet moeten worden. Eveneens zullen monitoring activiteiten moeten blijven plaatsvinden tijdens deze fases, en ook een periode na de laatste fase, om de effectiviteit van het beleid te kunnen meten.

Lange termijn

Visie voor 2024-2030

Het lange termijn doel valt buiten de scope van dit plan, maar geeft alvast een richtlijn voor toekomstige vervolgstappen dan wel uitbreiding van de productlijst en beleidsmaatregelen. Onze missie is de effecten van kunststofproducten op het milieu, op land en in zee, en op de menselijke gezondheid te voorkomen en te verminderen. Het doel is om uiterlijk 2030 volledig te voldoen aan de EU richtlijn voor de vermindering van afvalstoffen voor eenmalig gebruik. Om naar 'het ultieme doel' toe te werken zal er dus verder gekeken moeten worden dan een volledig verbod conform artikel 5 van de SUP richtlijn. Het tabel in bijlage 1 geeft een samenvatting van de wegwerplastics vermeld in de SUP richtlijn en de maatregelen die per product getroffen kunnen worden om plastic afval te reduceren.

Voorbeelden zijn tabaksproducten en vistuig. In de clean-up sessies van Clean Coast Bonaire worden er jaarlijks ca. vijf duizend sigarettenpeuken gevonden. De standen van Bonaire worden massaal als asbak gebruikt. Bij een gebrek aan gepaste afvalfaciliteiten, maar ook bewustzijn van de maatschappij, zal dit gebruik niet veranderen. Visserij is een belangrijk onderdeel van de cultuur op Bonaire. Hoewel vistuig strikt genomen niet onder de definitie wegwerplastic valt, wordt het wel meegenomen in de SUP richtlijn omdat 27% van het plastic mariene zwerfafval in de EU uit vistuig bestaat. In Bonaire worden er tijdens duik clean-up events met regelmaat vistuig uit het water gehaald.

Een groot deel van het vistuig dat in de handel wordt gebracht, wordt niet voor afvalverwerking ingezameld. Kunststofproducten voor eenmalig gebruik en kunststofhoudend vistuig vormen dan ook een zeer ernstig probleem binnen de context van marien zwerfafval, en een ernstig risico voor de

mariene ecosystemen, de biodiversiteit en de menselijke gezondheid en zij zijn ook nadelig voor activiteiten als toerisme, visvangst en scheepvaart. – SUP richtlijn, fiche 5.

Ook op Bonaire zijn er geen inzamelingsfaciliteiten voor vistuig. Er worden tevens regelmatig vislijnen opgedoken tijdens clean-up events van duikscholen. Men kan hier bijvoorbeeld denken aan maatregelen zoals bewustwording, producenten verantwoordelijkheid en productvereisten.

Zoals eerder genoemd dragen microplastics bij aan marien zwerfafval en worden EU lidstaten daarom aangemoedigd om het gebruik van microplastics in producten aan te pakken. Producenten dienen in de toekomst de hoeveelheid microplastics in hun producten te beperken. Microplastics zijn overal te vinden, zo ook in ogenschijnlijk niet gerelateerde producten zoals shampoo, cosmetica en tandpasta's. Bonaire's export is minimaal. Het eiland is afhankelijk van import uit andere landen. Het eiland ziet tussen 2015 en 2019 een import stijging van 30%. Naar schatting is er in 2019 voor 253 miljoen dollar aan goederen geïmporteerd, waarvan circa 38% alleen al aan vervaardigde goederen (incl. "overig"), drank en tabaksproducten (CBS Caribisch Nederland). Een overzicht van de import/export categorieën is in bijlage 4 te vinden. Het is onbekend welk percentage uit de EU afkomstig is. Door de afhankelijkheid van import en daarmee producenten uit o.a. de EU zal Bonaire hier automatisch de vruchten van plukken. Bonaire heeft zelf invloed op het reduceren van microplastics door het gebruik van plastic producten te verminderen en afvalbeheer te verbeteren.

Een reductie van kunststoffen zal zwerfafval en afvalstromen verminderen en bijdragen aan schonere grond- en oppervlakte water op Bonaire. Het beleid zal positief bijdragen aan de volksgezondheid, een beter milieu, schonere natuur, conform de visie van Bonaire als Blue Destination.

Investeringsen

Conform de intentieverklaring tussen het openbaar lichaam en Infrastructuur en Waterstaat (IenW), heeft IenW EUR 80.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van het opstellen van het plan en de uitvoering daarvan. De aanvraag hiervoor is op 6 november 2019 ingediend, waarna de gelden ontvangen zijn door het openbaar lichaam. Omgerekend kwam dat in november 2019 uit op ca. USD 88.000. Deze gelden zullen als volgt ingezet worden:

- USD 10.000 voor marktonderzoek naar alternatieven
- USD 78.000 voor communicatie

Marktonderzoek

Om het beleid voor de volgende twee fases te bepalen is gedegen onderzoek nodig naar alternatieve producten. De volgende vragen staan nog open voor producten in fases 2 en 3:

- Hoe worden de SUPs gebruikt door consumenten?
- Welke beschikbare en betaalbare alternatieven aanwezig?
- Is het mogelijk om bioplastics die thuis te composteren zijn aan te wijzen als geschikt en eventueel enig alternatief?
- Hoe verhouden alternatieven zich tot elkaar en tot hun kunststof counterpart qua impact op het milieu en gezondheid?
- Hoe passen deze alternatieven binnen het beleid?
- Hoe worden deze alternatieven ontvangen door verstrekkers en consumenten op Bonaire?

Antwoorden hierop zijn nodig om te beoordelen op welke manier de producten binnen het beleid passen en hoe het gekozen beleid ondersteund kan worden door de bewustwordingscampagne om gewenste gedragsverandering te stimuleren.

Communicatie

De bewustwordingscampagne én de voorlichtingscampagne hebben voorlopig een tijdspan van drie jaren, waarbij ieder met een eigen planning en intensiteit. Bewustwording wordt niet bereikt in 3 jaar. Een effectieve bewustwordingscampagne loopt jaren. Daarom is het wenselijk om budget vrij te maken om de SUP bewustwordingscampagne tot tenminste 2030 te laten lopen.

Voor de uitvoering van dit plan is communicatie de belangrijkste tool voor handhaving van de wetgeving.

Door draagvlak te creëren heeft de wetgeving bestaansrecht en zullen verstrekkers en consumenten intrinsiek gemotiveerd worden de regels te volgen. Goede communicatie is daarmee cruciaal voor de effectiviteit van het SUP beleid.

Beschikbare gelden

Momenteel kan uit de Bijzonder Uitkering van lenW voor elke van de drie fases \$26.000 gereserveerd worden ten behoeve van communicatie. Dit budget zal worden verdeeld onder beide communicatiecampagnes. De prognose is dat dit budget niet hoog genoeg is voor de uitvoering van de campagnes. Ter illustratie van eventueel gerelateerde kosten: de bewustwordingscampagne van Sali Seif heeft in één jaar circa USD 80.000 gekost. Hierin is niet meegenomen communicatie voor de aankondiging van wetgeving zoals posters, tv- en radio-interviews.

Er is geen budget beschikbaar op de reguliere begroting van de directie Ruimte en Ontwikkeling en er moet dus gezocht worden naar aanvullende middelen. Er zal overleg met Selibon en Afvalbeheer op Maat plaatsvinden om te kijken of extra budget gecreëerd kan worden uit de middelen van de organisatie en het programma.

In het onwaarschijnlijke geval dat er een restbedrag overblijft, kan dit toegekend worden aan recycling activiteiten; de derde stap, na reduceren en hergebruik. Voorbeelden zijn het belonen van een goed, bestaand, burgerinitiatief met een eenmalige schenking, of het creëren of vernieuwen van een educatieprogramma voor de jeugd (betreft afval en natuur), of het plaatsen van recycle faciliteiten op openbare plekken.

Borgen en onderhouden

Zoals hierboven al aangegeven is een van de succesfactoren het direct contact maken en betrekken van de markt en de lokale bevolking. De uitvoering van dit plan zal moeten leiden tot een schonere leefomgeving en een schonere kust en zee, daar natuur, milieu en volksgezondheid belangrijke items zijn. Door het betrekken van de markt en de lokale bevolking zal de borging van het projectresultaat beter plaatsvinden. Hiernaast zullen de samenwerkende partners vanuit hun primaire taak na de impuls de uitvoering in gezamenlijkheid moeten blijven uitvoeren. Met een goede project aanpak en borging van aandacht op de benoemde resultaten kan dit de effectiviteit van het beleid waarborgen.

Rollen na de uitvoering van dit project:

- Afdeling Communicatie
Uitvoering communicatie taken / creëren en uitvoeren van communicatie tools / uitrollen van communicatie van opvolgende fases /
- Dir T&H

- Toezicht / handhaving / zichtbare aanwezigheid / aanspreken
- Afdeling JAZ
 - Wetgeving bij de toevoeging van kunststofproducten / evalueren mogelijkheid verordening voor milieu belastende of schadelijke stoffen
- Dir R&O
 - Regulering / voorlichting / verwachtingen managen / oog en oor functie
- Selibon
 - Opruimen / monitoring / voorlichting over recycling en upcycling / innoveren op basis van de doelstellingen / oog en oor functie

Definities

Bioplastics

Kunststoffen op een biologische basis en/of biologisch afbreekbaar. Bioplastics kunnen ook te composteren zijn, industrieel en soms ook thuis. Het zijn kunststofproducten die met gewijzigde natuurlijke polymeren worden geproduceerd of kunststoffen die op basis van biologische, fossiele of synthetische basisstoffen worden geproduceerd, en niet in de natuur voorkomen. Met inbegrip van op polymeren gebaseerde rubberen producten en kunststoffen op biologische basis en biologisch afbreekbare kunststoffen, ongeacht of zij van biomassa zijn afgeleid of bedoeld zijn om na verloop van tijd biologisch af te breken

Consumenten

Alle gebruikers, zowel lokaal als toerist.

Kunststof

Een materiaal bestaande uit een polymeer, waaraan mogelijk additieven of andere stoffen zijn toegevoegd, en dat als een structureel hoofdbestanddeel van eindproducten kan worden gebruikt, met uitzondering van natuurlijke polymeren die niet chemisch gewijzigd zijn en met inbegrip van oxo-degradeerbare kunststoffen, styrofoam en bioplastics;

Kunststofproduct voor eenmalig gebruik

Een product dat geheel of gedeeltelijk van kunststoffen is gemaakt en niet werd bedacht, ontworpen of in de handel gebracht om binnen zijn levensduur meerdere cycli te maken door te worden teruggestuurd naar een product om opnieuw gevuld te worden of opnieuw gebruikt te worden voor het doel waarvoor het gemaakt was.

Producenten

Een natuurlijke of rechtspersoon die beroepsmatig, ongeacht de gebruikte verkooptechniek, kunststofproducten voor eenmalig gebruik vervaardigt, vult, verkoopt of invoert en kunststofproducten voor eenmalig gebruik in de handel brengt

Styrofoam

Geëxpandeerd polystyreen (EPS) - een materiaal dat heel veel als isolatie wordt gebruikt. Het wordt dikwijls afgekort als EPS, wat staat voor de Engelse benaming 'expanded polystyrene'. In Nederland wordt EPS in de volksmond piepschuim genoemd. EPS bestaat uit kleine kunststof bolletjes van de kunststof polystyreen.

SUP

Single Use Plastic (NL: kunststoffen voor eenmalig gebruik). In de volksmond ook wel wegwerpplastic genoemd. Meervoud: SUPs.

SUP Richtlijn

EU Richtlijn 2019/904 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu

Bijlagen

Zie document "Bijlagen Plan van Aanpak SUPs"

Bijlage 1 – Overzicht maatregelen voor de reductie van SUP

Bijlage 2 – De handhavingspiramide

Bijlage 3 – Concept van de aankondigingsposters

Bijlage 4 – CBS importcijfers

ⁱ UNEP webinar, Plymouth University, Dr. Sabine Pahl, 27 oktober

ⁱⁱ Programmaplan Afvalbeheer op Maat 2020-2023, randvoorwaarde voor een schoon en duurzaam Bonaire, B. Rutten, Concept 1 oktober 2020, draft 0.3, pagina 15

ⁱⁱⁱ Werksessie Beyond Plastics (Rapport), Beyond Plastics, S. Bol, September 2019

^{iv} Werksessie Beyond Plastics (Rapport), Beyond Plastics, S. Bol, September 2019

Bijlage 1 – Overzicht maatregelen voor de reductie van SUP
Plan van Aanpak SUP

Tabel met de kunststofproducten binnen de scope van de SUP richtlijn. De tabel geeft weer welke verschillende beleidsmaatregelen aanbevolen worden om toe te passen per product.

Beleidmatrix SUPs	Consumptie- Vermindering	Product- vereisten	Markerings- Voorschriften	Producenten- verantwoordelijkheid	Bewustmakings- maatregelen
Drinkbekers, doppen en deksels inbegrepen	✓		✓	✓	✓
Voedselverpakkingen, d.w.z. containers zoals dozen, met of zonder deksel, voor voedingsmiddelen (rest zie omschrijving product 1)	✓			✓	✓
Drankverpakkingen van maximaal drie liter en samengestelde drankverpakkingen, doppen en deksels inbegrepen (m.u.v. glas met kunststof doppen en drankverpakkingen voor medisch gebruik.		✓		✓	✓
Maandverbanden, tampons en inbrengulzen			✓		✓
Vochtige doekjes, m.a.w. vooraf bevochtigde doekjes voor persoonlijke hygiëne, en huishoudelijke doekjes.			✓	✓	✓
Tabaksproducten met filters, en filters die verkocht worden voor gebruik in combinatie met tabaksproducten			✓	✓	✓
Zakjes en wikkels gemaakt van flexibel materiaal die voedingsmiddelen bevatten bedoeld om onmiddellijk en zonder verdere bereiding geconsumeerd te worden				✓	✓
Lichte plastic draagtassen				✓	✓
Ballonnen				✓	✓
Vistuig		✓		✓	✓

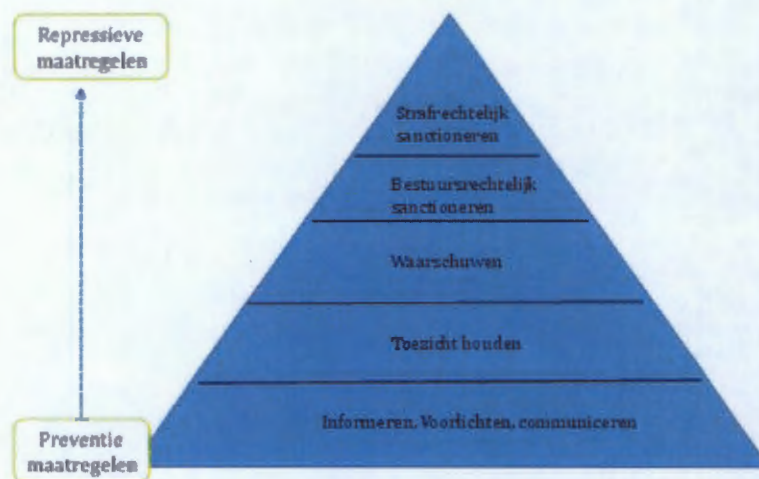
Bijlage 2 - De handhavingspiramide

Plan van Aanpak SUP

Deze piramide, ook wel de Pyramide van Braithwaite genaamd, is een algemeen geldende weergave voor de samenhang tussen beleid, handhaving en communicatie waarin het brede scala aan sancties zijn weergegeven voor de handhavende autoriteiten. De lichtste sancties zijn preventief, ter voorkoming van overtredingen. De zwaarste sancties zijn repressief en essentieel voor de inzet van de lichtere sancties. De effectiviteit van de handhaving is groter als men weet dat er zwaardere sancties kunnen worden ingesteld. Van de andere kant geldt dat de inzet van de zware sancties alleen effect heeft als de minder zware sancties zijn uitgewerkt, gecommuniceerd en opgevolgd. Anders ontstaat onbegrip voor handhavingsactiviteiten en weerstand, wat het nalevingsgedrag in het algemeen niet ten goede zal komen."

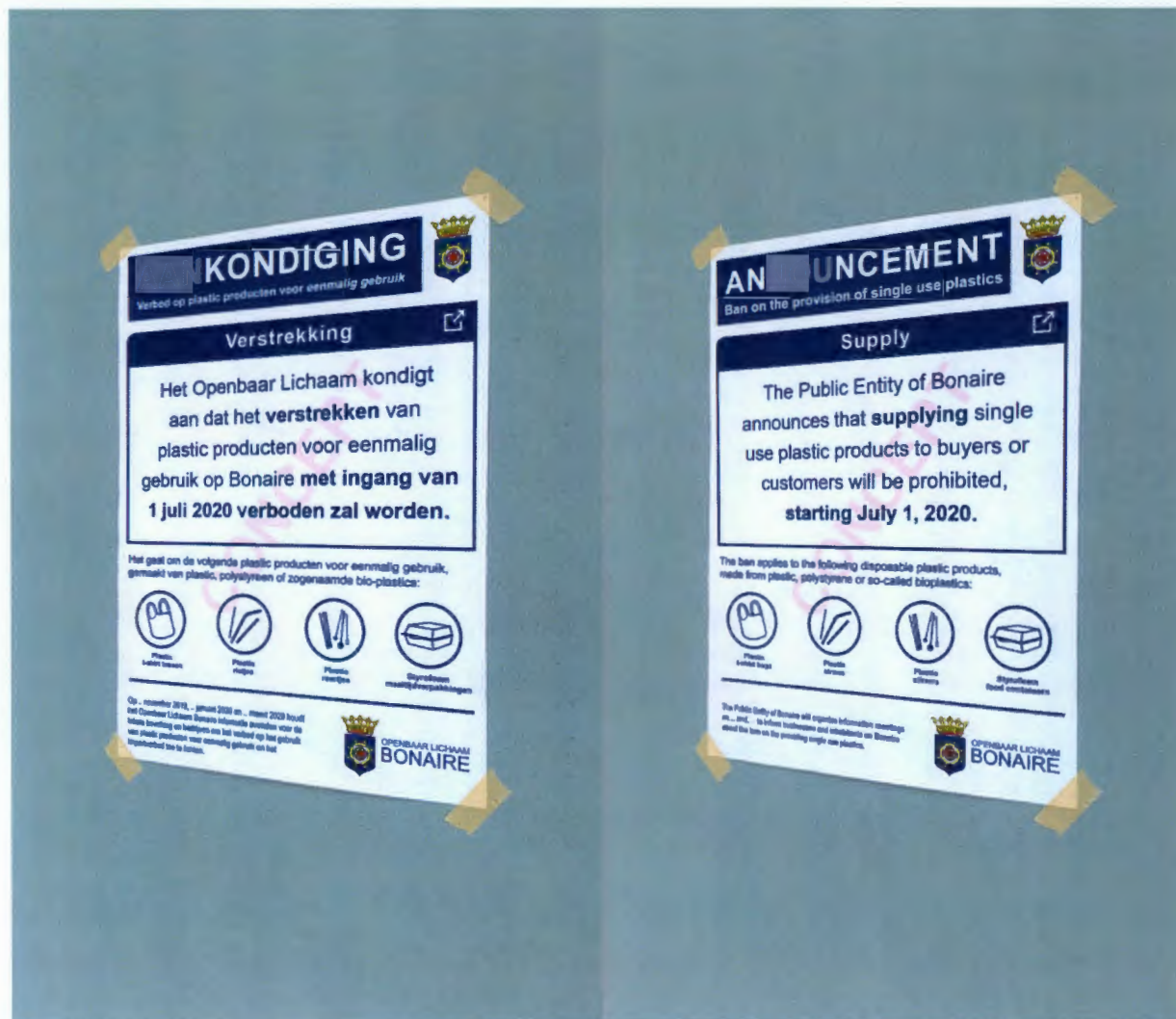
Uitleg geadapteerd uit:

Programmaplan Afvalbeheer op Maat 2020-2023, randvoorwaarde voor een schoon en duurzaam Bonaire, B. Rutten, Concept 1 oktober 2020, draft 0.3, pagina 20-21

Bijlage 3 – Concept van de aankondigingsposters
Plan van Aanpak SUP

Deze posters zijn nog in ontwikkeling.
De lay-out en tekst zijn nog aan
verandering onderhevig.

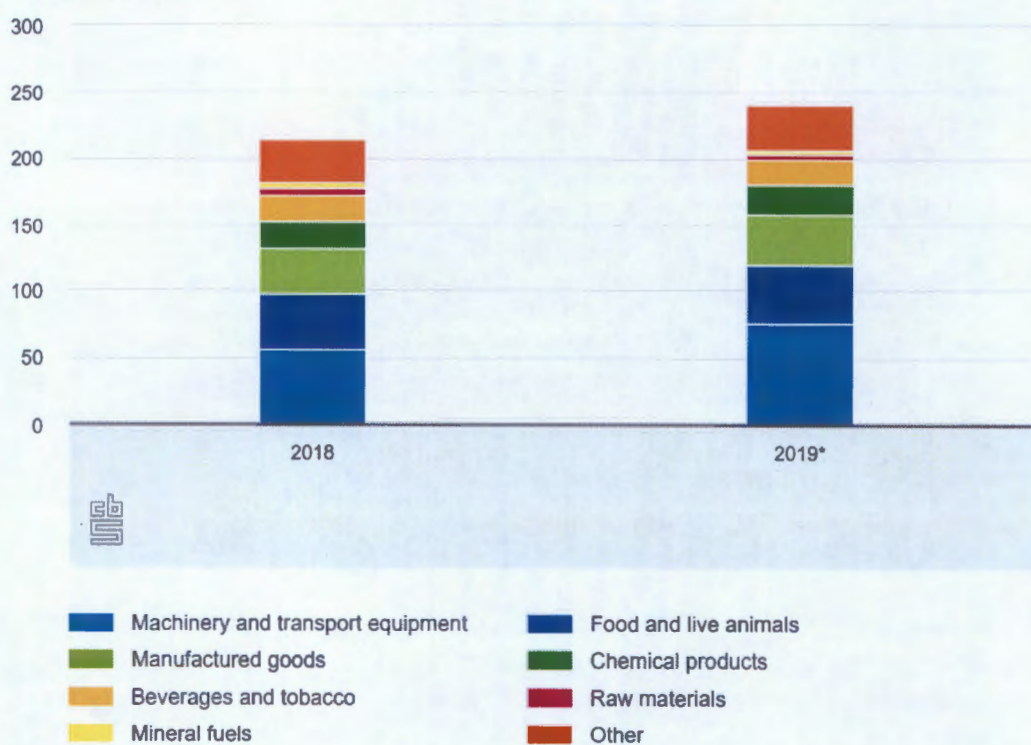

Bijlage 4 – Import statistieken

Het handelstekort (trade deficit) van Bonaire wordt onderstaand berekend door importcijfers te verminderen met exportcijfers. Doordat Bonaire nauwelijks exporteert liggen deze cijfers slechts marginaal lager dan de totale importcijfers. Onder het tabel staat een overzicht van categorieën waarin de cijfers opgedeeld zijn. Er ontbreekt uitleg over elke vervaardigde goederen onder “overig” vallen. Het is tevens niet duidelijk welk percentage afkomstig is uit de Europese Unie.

Composition of Bonaire's trade deficit

million US dollars

* provisional figures

Bron: CBS Caribisch Nederland.

**Eilandsraad van het
Openbaar lichaam Bonaire**

EILANDSVERORDENING tot wijziging van
de eilandsverordening afvalstoffen Bonaire (AB 1993, no. 2) teneinde een verbod op het in de handel
brengen van wegwerp plastic in te voeren (Eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire)

2021

**ONTWERP
No. 2**

DE EILANDSRAAD VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Overwegende:

- dat het in het belang van de bescherming van de natuur, het milieu en de gezondheid, noodzakelijk is de belasting daarvan door zwerfafval te beperken en zoveel mogelijk te voorkomen en daartoe regels te treffen over de omgang met kunststofproducten voor eenmalig gebruik;
- dat de eilandsraad op 30 oktober 2018 akkoord is gegaan met een motie om regelgeving te ontwikkelen gericht op het verminderen van het aanbod en gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik;
- dat het openbaar lichaam Bonaire op 17 juli 2019 een intentieverklaring heeft ondertekend om te komen tot een uitfasering van kunststofproducten voor eenmalig gebruik in 2021;
- dat het derhalve wenselijk is om de Eilandsverordening afvalstoffen Bonaire te wijzigen;

Gelet op:

Artikel 4.7, eerste en derde lid, van de Wet Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer BES.

HEEFT BESLOTEN:

vast te stellen de volgende eilandsverordening:

Artikel I

De eilandsverordening afvalstoffen Bonaire wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1 wordt de definitie van huishoudelijk bouw- en sloopafval vervangen door:

bouw- en sloopafval:

alle afvalstoffen die afkomstig zijn van het (aan)bouwen, renoveren of slopen van gebouwen en constructies of van de aanleg en opbraak van wegen en verhardingen. Het is afval dat vrijkomt tijdens de klus of wat er overblijft nadat de klus gedaan is.

B

Artikel 3 komt te luiden:

Artikel 3

1. Het is verboden huishoudelijke en daarmee gelijkgestelde afvalstoffen in de openbare ruimte op of in de bodem te brengen, te storten, te houden, achter te laten of anderszins te plaatsen.
2. Het is verboden huishoudelijke en daarmee gelijkgestelde afvalstoffen over te dragen of ter inzameling aan te bieden aan een ander dan de inzameldienst en/of op de stortplaats en/of overslagstation.
3. Het in het tweede lid gestelde verbod geldt niet voorzover het bestuurscollege krachtens artikel 17 van deze eilandsverordening aan anderen dan de inzameldienst vergunning heeft verleend.

C

In artikel 11, eerste en tweede lid, wordt 'huishoudelijk bouw- en sloopafval' telkens vervangen door 'bouw- en sloopafval'.

D

In Hoofdstuk VI wordt na artikel 19 een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 19a

Het is verboden bouw- of sloopafval in de openbare ruimte op of in de bodem te brengen, te storten, te houden, achter te laten of anderszins te plaatsen.

E

Na hoofdstuk VIII wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk VIII A Bepalingen over kunststofproducten voor eenmalig gebruik

Artikel 31a Begripsbepalingen

In dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

1. Bestek: lepels, vorken, messen en ander gerei gemaakt van kunststof dat gebruikt wordt om mee te eten;
2. Bioplastics: kunststofproducten die met gewijzigde natuurlijke polymeren worden geproduceerd of kunststoffen die op basis van biologische, fossiele of synthetische basisstoffen worden geproduceerd en daarmee niet in de natuur voorkomen. Met inbegrip van op polymeren gebaseerde rubberen producten en kunststoffen op biologische basis en biologisch afbreekbare kunststoffen, ongeacht of zij van biomassa zijn afgeleid of bedoeld zijn om na verloop van tijd biologisch af te breken;

3. Draagtas: tas gemaakt van kunststof, met of zonder handgreep;
4. In de handel brengen: op de markt aanbieden van een product;
5. Kunststof: een materiaal bestaande uit een polymeer, waaraan mogelijk additieven of andere stoffen zijn toegevoegd, en dat als een structureel hoofdbestanddeel van eindproducten kan worden gebruikt, met uitzondering van natuurlijke polymeren die niet chemisch gewijzigd zijn. Met inbegrip van styrofoam en bioplastics;
6. Kunststofproduct: een product dat geheel of gedeeltelijk van kunststoffen is gemaakt;
7. Maaltijd: een gerecht dat doorgaans voor ontbijt, lunch of diner geconsumeerd wordt. Maaltijden kunnen warm of koud zijn. Met inbegrip van bijgerechten;
8. Maaltijdverpakkingen: kunststof producten die kunnen worden gebruikt voor het insluiten, beschermen, afleveren en aanbieden van maaltijden of bijgerechten, met of zonder deksel, voor voedingsmiddelen die:
 - a) bestemd zijn voor onmiddellijke consumptie, ter plaatse of om mee te nemen;
 - b) typisch vanuit de container worden geconsumeerd, en
 - c) gereed zijn voor consumptie zonder verdere bereiding zoals bakken, koken of verwarmen;
9. Monomeer: een stof die covalente bindingen kan vormen door herhaalde koppeling van soortgelijke of ongelijke moleculen onder de voorwaarden van de voor dat proces gebruikte polymerisatiereactie;
10. Op de markt aanbieden: het in het kader van een handelsactiviteit, al dan niet tegen betaling, verstrekken van een product met het oog op distributie, consumptie of gebruik;
11. Polymeer: een stof die bestaat uit moleculen die worden gekenmerkt door een opeenvolging van een of meer soorten monomeereenheden. Die moleculen moeten over een reeks molecuulgewichten verdeeld zijn, waarbij de verschillen in molecuulgewicht in de eerste plaats het gevolg zijn van verschillen in het aantal monomeereenheden.
Een polymeer bevat het volgende:
 - a) een gewichtsmeeerderheid van moleculen die bestaan uit ten minste drie monomeereenheden die op covalente wijze aan ten minste een andere monomeereenheid of andere reactieve stof zijn gebonden;
 - b) minder dan een gewichtsmeeerderheid aan moleculen van hetzelfde molecuulgewicht.
 In deze definitie betekent „monomeereenheid” de gereageerde vorm van een monomeer in een polymeer;
12. Product voor eenmalig gebruik: een product dat niet werd bedacht, ontworpen of in de handel gebracht om binnen zijn levensduur meerdere cycli te maken door te worden teruggestuurd naar een producent om opnieuw gevuld te worden of opnieuw gebruikt te worden voor het doel waarvoor het gemaakt was;
13. Rietje: een buisje gemaakt van kunststof om drinken mee op te zuigen;
14. Roerstaafje: kunststof gerei dat wordt gebruikt voor het mengen of omroeren van dranken;
15. Styrofoam: geëxpandeerd polystyreen, materiaal bestaande uit kleine kunststof bolletjes van de kunststof polystyreen. In de volksmond ook wel piepschuim genoemd.

Artikel 31b Verbodsnorm producten voor eenmalig gebruik

Het is verboden de volgende producten voor eenmalig gebruik in de handel te brengen:

- a. bestek;
- b. draagtassen;
- c. roerstaafjes;
- d. rietjes; en
- e. styrofoam maaltijdverpakkingen.

F

In artikel 34 worden na het zesde lid vijf leden toegevoegd, luidende:

7. Bij de uitoefening van hun taken dragen de in dit artikel bedoelde ambtenaren een legitimatiebewijs bij zich, dat is uitgegeven door het bestuursorgaan onder verantwoordelijkheid waarvan de ambtenaren werkzaam zijn. Het legitimatiebewijs bevat een foto van de ambtenaar en vermeldt in ieder geval diens naam en hoedanigheid.
8. Een in dit artikel bedoelde ambtenaar toont zijn legitimatiebewijs desgevraagd meteen.
9. Een ambtenaar, bedoeld in dit artikel, maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.
10. Een ambtenaar, bedoeld in dit artikel, is bevoegd van personen inzage te vorderen van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht BES.
11. Een in dit artikel bedoelde ambtenaar is bevoegd inzage te vorderen van zakelijke gegevens en bescheiden. Hij is bevoegd van de gegevens en bescheiden kopieën te maken.
Indien het maken van kopieën niet ter plaatse kan geschieden, is hij bevoegd de gegevens en bescheiden voor dat doel voor korte tijd mee te nemen tegen een door hem af te geven schriftelijk bewijs.

Artikel II

1. Deze eilandsverordening treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking.
2. In afwijking van het eerste lid, treedt van artikel I, onderdeel E, artikel 3b in werking:
 - onderdelen a tot en met d: zes maanden na bekendmaking;
 - onderdeel e: acht maanden na bekendmaking.

Artikel III

Deze verordening wordt aangehaald als: Eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de eilandsraad van

De Gezaghebber,

de eilandsraadgriffier.